

MARXILAISUUDEN IRVIKUVASTA JA „IMPERIALISTISESTA EKONOMISMISTA”

„Vallankumouksellista sosialidemokratiaa ei kukaan kompromettoi, ellei se kompromettoi itse itseään”. Tämä lauselma tulee aina muistaa ja pitää mielessä, kun jokin marxilaisuuden tärkeä teoreettinen tai taktillinen päätelmä voittaa tai vaikkapa vain tulee ajankohtaiseksi ja kun sen „kimppuun hyökkäävät” suoranaisten ja vakavien vihollisten lisäksi sellaiset ystävät, jotka kompromettoivat — käännettynä: häpäisevät — sitä auttamattomasti ja tekevät siitä irvikuvan. Venäjän sosialidemokratian historiassa on käynyt monesti niin. Marxilaisuuden voittoa vallankumouksellisessa liikkeessä viime vuosisadan 90-luvun alussa seurasi silloisen „ekonomismin” eli „lakkolaisuuden” muodossa esiintyneen marxilaisuuden irvikuvan ilmestyminen, ja jolleivät „iskralaiset” olisi käyneet pitkällistä taistelua tuota suuntaa vastaan, he eivät olisi voineet suojata proletariaatin teorian ja politiikan perusteita enempää pikkuporvarillista narodnikkilaisuutta kuin porvarillista liberalismiakaan vastaan. Samoin oli asianlaita bolshevismin suhteen, joka voitti vuoden 1905 työväen joukkoliikkeessä muun muassa siksi, että se Venäjän vallankumouksen tärkeimpien taistelujen kaudella, syksyllä 1905, sovelsi oikealla tavalla tunnusta „tsaarin Duuman boikotointi”, ja jonka täytyi kokea — ja voittaa taistellen — bolshevismin irvikuva vuosina 1908—1910, kun Aleksinski ja muut nostivat suuren melun vastustaen osallistumista III Duumaan.

Samoin on asianlaita nytkin. Se, että *nykyinen* sota tunnustetaan imperialistiseksi ja osoitetaan *sen* syvällinen yhteys kapitalismin imperialismikauteen, kohtaa vakavien vastustajien ohella epävakaita ystäviä, joille sanasta imperialismi on tullut „muotisana” ja jotka *opittuaan ulkoa* tuon

sanan levittävät työläisten keskuuten mitä pahinta teoretista sekasotkua uusimalla koko joukon entisen „ekonomismin” vanhoja virheitä. Kapitalismi on voittanut,— *sen vuoksi* on tarpeetonta vaivata päätään poliittisilla kysymyksillä, päättelivät entiset „ekonomistit” vuosina 1894—1901 mennessä niin pitkälle, että kielsivät poliittisen taistelun Venäjällä. Imperialismi on voittanut,— *sen vuoksi* on tarpeetonta vaivata päätään poliittisen demokratian kysymyksillä, päättelevät nykyiset „imperialistiset ekonomistit”. Näytteenä tällaisista mielialoista, tällaisesta marxilaisuuden irvikuvasta on merkitystä ylpempänä julkaistulla P. Kijevskin artikkelilla¹⁴, jossa koetetaan ensi kerran esittää edes jossain määrin eheässä kirjallisessa asussa ne ajattelun horjunnat, joita on havaittu puolueemme eräissä ulkomaisissa ryhmissä alkaen vuoden 1915 alusta.

„Imperialistisen ekonomismin” leviäminen marxilaisten keskuudessa, jotka ovat päättäväisesti asettuneet vastustamaan sosialishovinismia ja puolustamaan vallankumouksellista internationalismia sosialismin nykyisen suurkriisin aikana, olisi mitä vakavin isku suunnallemme — ja puolueellemme,— sillä se kompromettoisi puoluettamme sisältä käsin, puolueemme omien rivien taholta, tekisi puolueemme irvikuvamaisen marxilaisuuden edustajaksi. Sen vuoksi on käsiteltävä seikkaperäisesti vaikkapa edes tärkeimmät P. Kijevskin artikkelissa olevista lukuisista virheistä, niin „mielenkiinnostonta” kuin se sinänsä onkin ja vaikka jouduttaisiinkin tämän tästä märehcimään aivan liian elementaarisesti liiankin alkeellisia totuuksia, jotka tarkkaavainen ja ajattelevainen lukija on jo kauan sitten tuntenut ja ymmärtänyt vuosina 1914 ja 1915 ilmestyneen kirjallisuutemme perusteella.

Aloitamme P. Kijevskin „keskeisimmästä” ajatuksesta johdattaaksemme lukijan heti uuden suunnan, „imperialistisen ekonomismin” „olemuksen”.

1. MARXILAISTEN SUHDE SOTIIN JA „ISÄNMAAN PUOLUSTAMISEEN”

P. Kijevski on vakuuttunut itse ja tahtoo saada lukijat vakuuttumaan siitä, että hän „on eri mieltä” vain kansakuntien itsemääräämisoikeudesta, puolueohjelmamme 9. pykälästä. Hän yrittää hyvin kiukkuisesti torjua sen syytöksen,

että demokratiakysymyksessä hän poikkeaa perin juurin marxilaisuudesta *yleensä*, että hän „on kavaltanut” (P. Kijevskin myrkylliset lainausmerkit) marxilaisuuden jossain perusasiassa. Mutta siinähan se juttu juuri onkin, että heti kun kirjoittajamme ryhtyi puhumaan muka osittaisesta ja erillisestä erimielisyydestään, ryhtyi esittämään todisteita, näkökohtia j.n.e.,— niin osoittautui heti, että hän poikkeaa marxilaisuudesta nimenomaan kautta linjan. Tarkastelkaapa P. Kijevskin artikkelin *b*-pykälää (2. osa). „Tämä vaatimus” (s.o. kansakuntien itsemääräämisoikeus) „johtaa suoraa päätä (!) sosialipatriotismiin”, julistaa kirjoittajamme ja selittää, että „petturimainen” isänmaan puolustamisen tunnus on johtopäätös, „joka tehdään loogillisesti (!) aivan (!) oikein kansakuntien itsemääräämisoikeudesta”... Itsemääräämisoikeus on hänen mielestään „tuota riippumattomuutta” (Ranskan ja Belgian kansallista valtiollista riippumattomuutta) „ase kädessä puolustavien ranskalaisten ja belgialaisten sosialipatrioottien petturuuden hyväksymistä — nämä *tekevät* sitä, mistä „itsemääräämisoikeuden” kannattajat vain puhuvat”... „Isänmaan puolustaminen on pahimpien vihollistemme aseita”... „Emme kerta kaikkiaan jaksakaan käsittää, kuinka voidaan *samanaikaisesti* vastustaa isänmaan puolustamista ja puoltaa itsemääräämisoikeutta, olla isänmaan puolesta ja sitä vastaan”.

Näin kirjoittaa P. Kijevski. Hän ei ilmeisesti ole ymmärtänyt päätöslauselmiamme, joissa vastustetaan tunnusta isänmaan puolustamisesta tässä sodassa. Täytyy esittää se, mitä noissa päätöslauselmissa on selvästi kirjoitettu, ja selittää vielä kerran selvien venäjänkielisten sanojen merkitystä.

Puolueemme, päätöslauselma, joka hyväksyttiin Bernin konferenssissa maaliskuussa 1915 ja jonka otsikkona on: „Isänmaan puolustamisen tunnuksesta”, alkaa sanoin: „*Nykyisen sodan todellisena olemuksena on*” se ja se.

Kysymys on *nykyisestä* sodasta. Sen selvemmin tätä ei voi venäjäksi sanoa. Sanat „todellisena olemuksena” osoittavat, että on erotettava näennäinen todellisesta, ulkonainen puoli oleellisesta puolesta, sanat teoista. Fraasit isänmaan puolustamisesta tässä sodassa esittävät petollisesti vuosien 1914—1916 imperialistisen sodan, sodan, jota käydään siirtomaiden jaosta, vieraiden maiden rosvoamisen tarkoituksessa j.n.e., kansalliseksi sodaksi. Jottei olisi pie-

nintäkään mahdollisuutta väärentää katsomuksiamme, päätöslauselmaan on lisätty erikoinen kohta „*tosikansallisista sodista*”, joita „käytiin *varsinkin* (huomatkaa: varsinkin ei merkitse samaa kuin yksinomaan!) vuosien 1789—1871 kaudella”.

Päätöslauselmassa selitetään, että näiden „tosi”-kansallisten sotien „perustana” „oli pitkäaikainen prosessi — kansalliset joukkoliikkeet, taistelu absolutismia ja feodalismia vastaan, kansallisuussorron kukistaminen”...*

Eikö liene selvää? Nykyisessä imperialistisessa sodassa, joka on imperialismien kauden kaikkien olosuhteiden aikaansaannos, t.s. joka ei ole sattuma, poikkeus eikä poikkeamista yleisestä ja tyypillisestä, fraasit isänmaan puolustamisesta ovat kansan pettämistä, sillä tämä sota *ei ole* kansallista. *Tosikansallisessa* sodassa sanat „isänmaan puolustaminen” *eivät suinkaan* ole petosta *emmekä me suinkaan ole sitä vastaan*. Sellaisia (tosikansallisia) sotia oli „varsinkin” vuosina 1789—1871, ja päätöslauselmassa, jossa ei sanallaakaan kielletä niiden olevan mahdollisia nykyäänkin, selitetään, miten tosikansallinen sota on erotettava imperialistisesta sodasta, jota naamioidaan petollisilla kansallisilla tunnuksilla. Nimittäin — niiden erottamiseksi toisistaan on tarkasteltava, onko „perustana” „pitkäaikainen prosessi — kansalliset joukkoliikkeet”, „kansallisuussorron kukistaminen”. „Pasifismia” koskevassa päätöslauselmassa sanotaan suoraan: „sosialidemokraatit eivät voi kieltää vallankumouksellisten sotien, s.o. ei imperialististen, vaan sellaisten sotien positiivista merkitystä, joita käytiin esimerkiksi” (huomatkaa tämä: „esimerkiksi”) „vuodesta 1789 vuoteen 1871 kansallisuussorron kukistamiseksi”...** Olisiko puolueemme päätöslauselmassa voitu puhua vuonna 1915 kansallisista sodista, jollaisia oli esimerkiksi vuosina 1789—1871, ja mainita, että me emme kiellä tällaisten sotien positiivista merkitystä, ellei näitä sotia olisi katsottu mahdollisiksi nykyaikanakin? On selvää, ettei olisi voitu.

Kommentaarina puolueemme päätöslauselmiin, t.s. niiden kansantajuista selittämistä, on Leninin ja Zinovjevin kirjasten: „Sosialismi ja sota”. Tämän kirjasten viidennellä sivulla on kirjoitettu selvästi, että „socialistit ovat tunnustaneet ja tunnustavat nykyäänkin isänmaan puolustamisen

* Ks. Teokset, 21. osa, s. 146. *Toim.*

** Ks. Teokset, 21. osa, s. 149. *Toim.*

eli puolustussodan lailliseksi, edistykselliseksi ja oikeuteksi” vain „vieraiden kansallisuuksien harjoittaman sorron hävittämisen” mielessä. Esitetään esimerkki: Persian sota Venäjää vastaan „*j.n.e.*” ja sanotaan: „ne olisivat oikeutettuja puolustussotia, riippumatta siitä, kuka hyökkää ensiksi, ja jokainen sosialisti suhtautuisi myötämielisesti voittoon, jonka sorretut, riippuvaiset, vajaa-oikeuksiset valtiot saavat sortavista, orjuuttavista, rosvoavista „suur”-valloista” *.

Kirjanen ilmestyi elokuussa 1915 ja se on julkaistu myös saksan ja ranskan kielellä. P. Kijevski tuntee sen vallan hyvin. Ei P. Kijevski eikä ylipäänsä kukaan muukaan ole kertaakaan esittänyt meille vastaväitteitä enempää isänmaan puolustamisen tunnusta koskevaa päätöslauselmaa kuin myöskään pasifismia koskevaa päätöslauselmaa vastaan eikä sitä vastaan, miten niitä tulkitaan kirjasessa, ei kertaakaan! Herää kysymys, panettelemmeko P. Kijevkiä sanoessamme, ettei hän ole lainkaan ymmärtänyt marxilaisuutta, kun tuo kirjailija, joka vuoden 1915 maaliskuusta ei ole vastustanut puolueemme käsityksiä sodasta, — paljastaa nyt, elokuussa 1916, itsemääräämisoikeutta käsittelevässä kirjoituksessaan, s.o. näennäisesti osakysymyksestä kirjoitetussa artikkelissaan, että yleisen kysymyksen suhteen hän on hämmästyttävän ymmärtämätön?

P. Kijevski sanoo isänmaan puolustamisen tunnusta „petturimaiseksi”. Saatamme rauhallisesti vakuuttaa hänelle, että jokainen tunnus on ja tulee aina olemaan „petturimainen” niiden mielestä, jotka toistavat sen koneellisesti, ymmärtämättä sen merkitystä, syventymättä asiaan, rajoittuen muistamaan sanat analysoimatta niiden merkitystä.

Mitä on yleensä puhuen „isänmaan puolustaminen”? Onko se jokin tieteellinen käsite talouselämän tai politiikan t.m.s. alalta? Ei ole. Se on vain perin tavallinen, yleisimmin käytetty, toisinaan suorastaan poroporvarillinen sanonta, joka merkitsee *sodan puolustamista*. Eikä mitään muuta, ei kerrassaan mitään muuta! „Petturimaista” siinä voi olla vain se, että poroporvarit saattavat puolustaa *mitä* sotaa *tahansa* sanoen „me puolustamme isänmaata”, kun taas marxilaisuus, joka ei alennu poroporvarillisuuteen,

* Ks. Teokset, 21. osa, ss. 294—295. *Toim.*

vääti kunkin eri sodan historiallista analysointia, jotta saataisiin selville, voidaanko tätä sotaa pitää edistyksellisenä, demokratian tai proletariaatin etuja ajavana ja *tässä mielessä* laillisena, oikeutettuna j.n.e. sotana.

Isänmaan puolustamisen tunnus on hyvin usein poroporvarillista tiedotonta sodan puolustamista, kun ei osata historiallisesti eritellä kunkin erillisen sodan merkitystä ja tarkoitusta.

Marxilaisuus tekee tämän analyysin ja sanoo: jos sodan „todellisena olemuksena” on *esimerkiksi* vieraiden kansallisuuksien harjoittaman sorron hävittäminen (mikä oli *erikoisen* tyypillistä vuosien 1789—1871 Euroopalle), niin sorretun valtion tai kansakunnan osalta sota on edistyksellistä. Jos sodan „todellisena olemuksena” on siirtomaiden uudestijako, saaliin jako, vieraiden maiden rosvoaminen (sellaista on vuosien 1914—1916 sota), niin silloin fraasit isänmaan puolustamisesta ovat „pelkkää kansan pettämistä”.

Miten saamme selville sodan „todellisen olemuksen”, miten määrittelemme sen? Sota on politiikan jatkamista. On siis tutkittava sodanedellistä politiikkaa, sotaan johtavaa ja johtanutta politiikkaa. Jos politiikka on ollut imperialistista, t.s. finanssipääoman etuja ajavaa, siirtomaihin ja muihin maihin kohdistuvaa ryöstö- ja sortopolitiikkaa, niin tästä politiikasta johtuva sotakin on imperialistista sotaa. Jos politiikka on ollut kansallisen vapautuksen politiikkaa, t.s. ilmentänyt kansallisuussortoa vastaan suuntautuvaa joukkoliikettä, niin tällaisesta politiikasta johtuva sota on kansallista vapaussotaa.

Poroporvari ei käsiti, että sota on „politiikan jatkamista”, ja rajoittuu siitä syystä toteamaan sen, että muka „vihollinen hyökkää”, „vihollinen on hyökännyt maahani”, analysoimatta, *minkä vuoksi* käydään sotaa, *mitkä* luokat sitä käyvät ja *minkä* poliittisen päämäärän vuoksi. P. Kijevski laskeutuu aivan tällaisen poroporvarin tasolle sanoessaan, että saksalaisethan ovat miehittäneet Belgian, joten siis itsemääräämisoikeuden kannalta katsoen „Belgian sosialipatriootit ovat oikeassa”, tai: saksalaiset ovat miehittäneet osan Ranskaa, siis „Guesde voi olla tyytyväinen”, sillä „asia koskee aluetta, joka on kyseisen kansallisuuden asumaa” (eikä vieraskansallisten asumaa).

Poroporvarista on tärkeää, *missä* ovat sotajoukot, kuka on *parastaikaa* voitolla. Marxilaisesta on tärkeää, *minkä vuoksi* käydään *nykyistä* sotaa, jonka kuluessa voivat olla voitolla milloin minkin puolen sotajoukot.

Minkä vuoksi käydään nykyistä sotaa? Se on osoitettu päätöslauselmassamme (mikä perustuu siihen politiikkaan, jota sotivat vallat harjoittivat vuosikymmeniä ennen sotaa). Englanti, Ranska ja Venäjä sotivat säilyttääkseen anastamansa siirtomaat ja voidakseen ryövätä Turkia j.n.e. Saksa sotii anastaakseen nuo siirtomaat itselleen ja voidakseen itse ryövätä Turkin j.n.e. Olettakaamme, että saksalaiset valtaavat jopa Pariisin ja Pietarin. Muuttuuko nykyisen sodan luonne siitä? Ei vähääkään. Saksalaisten tavoitteena — ja mikä on vielä tärkeämpää: saksalaisten politiikkana, mikäli he voittavat, — tulee silloin olemaan siirtomaiden anastaminen, herruus Turkissa, toiskansallisten alueiden, esim. Puolan anastaminen j.n.e., muttei suinkaan ranskalaisten eikä venäläisten saattaminen vieraskansallisen sarron alaiseksi. Todelliselta olemukseltaan nykyinen sota ei ole kansallista, vaan imperialistista. Toisin sanoen: sotaa ei käydy siitä, että toinen puoli pyrki kukittamaan kansallisuussarron, toinen puolustamaan sitä. Sotaa käydään kahden sortajaryhmän, kahden ryövärin kesken siitä, miten jaetaan saalis, kuka saa ryövättäväkseen Turkin ja siirtomaat.

Lyhyesti sanottuna sota, jota käydään imperialististen (s.o. lukuisia vieraita kansoja sortavien ja näitä finanssi-pääoman valtaan y.m. riippuvaisuuteen pauloittavien) suurvaltojen *kesken* tai *liitossa* niiden kanssa, on imperialistista sotaa. Sellaista on vuosien 1914—1916 sota. „Isänmaan puolustaminen” *tässä* sodassa on petosta, tämän sodan puolustamista.

Sorrettujen kansojen (esim. siirtomaakansojen) sota imperialistisia, s.o. sortavia valtoja *vastaan* on todella kansallista sotaa. Se on mahdollista nytkin. „Isänmaan puolustaminen” kansallisuussarrasta kärsivän maan taholta kansallisuussortoa harjoittavaa maata vastaan ei ole petosta, *eivätkä* sosialistit *suinkaan vastusta* „isänmaan puolustamista” *sellaisessa* sodassa.

Kansakuntien itsemääräämisoikeus on samaa kuin taistelu täydellisen kansallisen vapautuksen puolesta, täydellisen riippumattomuuden puolesta aluevaltauksia vastaan, ja

sosialistit, elleivät he lakkaa olemasta sosialisteja, *eivät voi* kieltäytyä *sellaisesta* taistelusta — sen missään muodossa, aina kapinaa ja sotaa myöten.

P. Kijevski luulee ottelevansa Plehanovia vastaan: Plehanov näet osoitti kansakuntien itsemääräämisoikeuden ja isänmaan puolustamisen olevan yhteydessä toisiinsa! P. Kijevski *uskoi* Plehanovia, että tämä yhteys *on todella sellaista*, jollaiseksi Plehanov sen kuvaa. Uskottuaan Plehanovia P. Kijevski säikähti ja päätti, että täytyy kieltää itsemääräämisoikeus, jotta voidaan välttää Plehanovin johtopäätöksiä... Luottamus Plehanovia kohtaan on suuri, säikähdys on niin ikään suuri, muttei näy edes jälkeä siitä, että *olisi ajateltu*, mikä on Plehanovin virhe!

Esittääkseen tämän sodan kansalliseksi sosialishovinistit viittaavat kansakuntien itsemääräämisoikeuteen. Oikeaa taistelua heitä vastaan on vain se, että näytetään, että nyt ei käydä taistelua kansakuntien vapautuksesta, vaan siitä, kuka suursaalistajista saa sortaa *eniten* kansakuntia. Kun mennään niin pitkälle, että kielletään sota, jota *todella* käydään kansakuntien vapauttamiseksi, niin se on marxilaisuuden pahinta karikointia. Todistaakseen oikeutetuksi Ranskan „puolustautumisen” Saksan monarkiaa vastaan Plehanov ja Ranskan sosialishovinistit viittaavat siihen, että Ranskassa on tasavalta. Jos järkeilemme siten kuin P. Kijevski järkeilee, niin meidän täytyy vastustaa tasavaltaa tai sotaa, jota *todella* käydään tasavallan puolustamiseksi!! Todistaakseen oikeutetuksi Saksan „puolustautumisen” tsarismia vastaan Saksan sosialishovinistit viittaavat siihen, että Saksassa on yleinen äänioikeus ja yleinen oppivelvollisuus. Jos järkeilemme siten kuin Kijevski järkeilee, niin meidän täytyy vastustaa joko yleistä äänioikeutta ja yleistä oppivelvollisuutta tai sotaa, jota *todella* käydään poliittisen vapauden suojelemiseksi yrityksiltä riistää se!

K. Kautsky oli ennen vuosien 1914—1916 sotaa marxilainen, ja koko joukko hänen arvokkaimmista kirjoituksistaan ja lausunnoistaan pysyy aina marxilaisuuden esikuvana. Elokuun 26 p:nä 1910 Kautsky kirjoitti lähestyvistä ja uhkaavasta sodasta „Neue Zeit”¹⁵ lehdessä:

„Saksan ja Englannin välisessä sodassa ei kysymyksessä ole demokratia, vaan maailmanherrsus, s.o. maailman riistäminen. Tämä kysymys ei ole sellainen, jossa

sosialidemokraattien tulisi pitää oman kansakuntansa riistäjien puolta” („Neue Zeit”, 28. Jahrg., Bd. 2, S. 776 *).

Siinä mainio marxilainen määritelmä, mikä lyö täydellisesti yhteen meidän määritelmämme kanssa, paljastaa täydellisesti nykyisen Kautskyn, joka on siirtynyt marxilaisuudesta puolustamaan sosialishovinismia, ja mikä selittää kyllin selvästi sen, miten marxilaisuus suhtautuu periaatteessa sotiin (palaamme vielä lehdistössä tähän määritelmään). Sodat ovat politiikan jatkoa; koska kerran on olemassa taistelua demokratian puolesta, niin voi siis olla myös sotaa demokratian vuoksi; kansakuntien itsemääräämisoikeus on vain eräs demokraattisista vaatimuksista, joka periaatteessa ei mitenkään eroa muista. „Maailmanherruus” on lyhyesti sanoen imperialistisen politiikan sisältönä, ja imperialistinen sota on tuon politiikan jatkoa. „Isänmaan puolustamisen”, s.o. demokraattiseen sotaan osallistumisen, kieltäminen on typeryyttä, jolla ei ole mitään yhteyttä marxilaisuuteen. Imperialistisen sodan kaunisteleminen soveltamalla siihen käsitettä „isänmaan puolustaminen”, t.s. esittämällä se demokraattiseksi sodaksi, on työläisten pettämistä ja taantumuksellisen porvariston puolelle siirtymistä.

2. „MEIDÄN KÄSITYKSEMME UUDESTA AIKAKAUDESTA”

P. Kijevski, jolle tuo lainausmerkkeihin otettu lauselma kuuluu, puhuu alinomaa „uudesta aikakaudesta”. Valitettavasti tässäkin hänen päätelmänsä ovat virheellisiä.

Puolueemme päätöslauselmissa puhutaan nykyisestä sodasta, jonka aiheuttajina ovat imperialismin kauden yleiset olosuhteet. Me käsittelemme marxilaisesti oikein „aikakauden” ja „nykyisen sodan” välistä suhdetta: ollaksemme marxilaisia meidän on arvosteltava jokaista erillistä sotaa konkreettisesti. Voidaksemme käsittää, miksi suurvaltojen kesken, joista monet olivat vv. 1789—1871 demokratian puolesta käydyn taistelun johdossa, saattoi ja täytyi syttyä imperialistinen sota, t.s. poliittiselta merkitykseltään mitä taantumuksellisin, demokratianvastainen sota, käsittääksemme tämän meidän on oltava perillä imperialismin kauden yleisistä olosuhteista, s.o. niistä olosuhteista, joiden vuoksi kehittyneiden maiden kapitalismi on muuttunut imperialismiksi.

* — „Uusi Aika”, 28. vuosikerta, 2. nide, s. 776. Toim.

P. Kijevski on esittänyt tämän „aikakauden” ja „nykyisen sodan” välisen suhteen aivan vääristeltynä. Hänen kannaltaan *konkreettinen* puhuminen on samaa kuin „aikakaudesta” puhuminen! Juuri tämä onkin väärin.

Vuosien 1789—1871 kausi on erikoinen kausi Euroopassa. Se on kiistatonta. Tämän kauden yleisiä olosuhteita ymmärtämättä ei voida ymmärtää ainoatakaan kansallista vapaus-sotaa, jotka ovat erikoisen tyypillisiä juuri tälle ajalle. Merkitseekö tämä, että tuon kauden *kaikki* sodat olivat kansallisia vapaus-sotia? Ei tietenkään. Sellaiset puheet joh-taisivat järjettömyyteen ja olisivat jokaisen erillisen sodan konkreettisen tutkimisen vaihtamista naurettavaan kaava-maisuuteen. Vuosina 1789—1871 oli myös siirtomaasotia ja sotia taantumukseellisten valtakuntien välillä, jotka sortivat useita vieraita kansakuntia.

Herää kysymys: seuraako siitä, että Euroopan (ja Ameri-kan) kehittynein kapitalismi on astunut uuteen imperialis-min aikakauteen,—seuraako siitä, että nyt voi olla vain imperialistisia sotia? Sellainen väite olisi järjetön, osoitus siitä, ettei osata erottaa kyseistä konkreettista ilmiötä aika-kauden moninaisten mahdollisten ilmiöiden summasta. Aikakautta sanotaankin aikakaudeksi juuri siksi, että se käsittää koko joukon moninaisia, sekä tyypillisiä että ei-tyypillisiä, sekä suuria että pieniä, sekä kehittyneille että takapajuisille maille ominaisia ilmiöitä ja sotia. Se on „aikakausi”-käsitteen väärinkäyttämistä, kun nämä kon-kreettiset kysymykset syrjäytetään käyttämällä yleisiä fraaseja „aikakaudesta”, niinkuin P. Kijevski tekee. Perus-tellaksemme asiaa esitämme tässä erään monista esimer-keistä. Mutta sitä ennen tulkoon mainituksi, että *eräs* vasemmistolaisryhmä, nimittäin saksalainen „Internation-ale” ryhmä¹⁶, esitti Bernin Toimikunnan Bulletinin 3. numerossa (helmikuun 29 p:nä 1916) julkaistujen tee-siensä 5. pykälässä ilmeisen virheellisen väitteen: „Tämän hillittömän imperialismiin kaudella *ei voi olla enää mitään* kansallisia sotia”. Olemme eritelleet tätä väitettä * „Sbornik Sotsial-Demokrata”¹⁷ julkaisussa. Huomautamme tässä vain, että vaikka kaikki, joita kiinnostaa internationa-listinen liike, ovat jo kauan sitten tunteneet tämän teoreettisen väitteen (me taistelimme sitä vastaan jo Bernin

* Ks. Teokset, 22. osa, ss. 298—303. Toim.

Toimikunnan laajennetussa istunnossa keväällä 1916), niin tähän mennessä *ei yksikään ryhmä* ole sitä toistanut eikä hyväksynyt. Eikä myöskään P. Kijevski sanonut mitään tämän tai samantapaisen väitteen hengen mukaista elokuussa 1916, jolloin hän kirjoitti artikkelinsa.

Tämä on pantava merkillle sen vuoksi, että jos tuollainen tai samantapainen väite olisi esitetty, niin silloin voitaisiin puhua teoreettisesta mielipide-eroavaisuudesta. Koska mitään sellaista väitettä *ei ole* esitetty, niin meidän on pakko sanoa: tässä ei ole kysymys toisenlaisesta „aikakauden” käsittämisestä, teoreettisesta mielipide-eroavaisuudesta, vaan ainoastaan ajattelematta heitetystä korulauseesta, vain „aikakausi”-sanan väärinkäyttämistä.

Esimerkki: „Eikö tuo (itsemääräämisoikeus)”, kirjoittaa P. Kijevski aivan artikkelinsa alussa, „muistuta oikeutta saada ilmaiseksi 10.000 desjatiinaa maata Marsissa? Tähän kysymykseen ei voida vastata muutoin kuin täysin konkreettisesti ottamalla huomioon koko nykyinen aikakausi; kansakuntien itsemääräämisoikeus kaudella, jolloin muodostuivat kansallisvaltiot tuotantovoimien parhaana kehittämismuotona tuotantovoimien silloisella tasolla, on tietenkin toista kuin tuo oikeus silloin, kun nuo muodot, kansallisvaltion muodot, ovat muuttuneet tuotantovoimien kehityksen kahleiksi. Kapitalismin ja kansallisvaltion muodostumisen kaudesta on tavattoman pitkä matka kansallisvaltion tuhoutumisen ja itse kapitalismin tuhoutumisen aattoajan kauteen. Marxilaisen ei ole sopivaa puhua „ylipäänsä” ottamalla huomioon aikaa ja paikkaa”.

Tämä päätelmä on mallinäyte „imperialismin kausi”-käsitteen karikoivasta käyttämisestä. Juuri siksi, että tuo käsite on uusi ja tärkeä, on taisteltava karikointia vastaan! Mistä on puhe, kun sanotaan, että kansallisvaltion muodot ovat muuttuneet kahleiksi j.n.e.? Kehittyneimmistä kapitalistisista maista, ennen kaikkea Saksasta, Ranskasta ja Englannista, joiden osallistuminen nykyiseen sotaan on tehnyt tämän sodan etupäässä imperialistiseksi sodaksi. *Näissä* maissa, jotka tähän asti, varsinkin vuosina 1789—1871, veivät ihmiskuntaa eteenpäin, kansallisvaltion muodostumisprosessi on päättynyt, *näissä* maissa kansallinen liike on palaamatonta menneisyyttä ja sen henkiinherättäminen olisi taantumuksellista utopiaa. Ranskalaisten, englantilaisten,

saksalaisten kansallisliike on kauan sitten viety päätökseen; *siellä* historian päiväjärjestyksessä on muu: vapautuneista kansakunnista on tullut sortavia kansakuntia, imperialistisen rosvouksen kansakuntia, jotka elävät „kapitalismin tuhoutumisen aattoaikaa”.

Entä muut kansakunnat?

P. Kijevski toistaa kuin ulkoapitun säännön, että marxi-laisten tulee päätellä „konkreettisesti”, mutta ei *noudata* tuota sääntöä. Me sen sijaan annoimme teeseissämme tarkoituksellisesti pikku näytteen konkreettisesta vastauksesta, eikä P. Kijevski ole tahtonut osoittaa meille virhetämme, mikäli hän on havainnut siinä virheen.

Teeseissämme (6. §) sanotaan, että ollaksemme konkreettisia itsemääräämisoikeutta koskevassa kysymyksessä meidän on erotettava ainakin *kolmea* eri tyyppiä olevia maita. (On selvää, että yleisissä teeseissä olisi ollut mahdotonta puhua erikseen kustakin maasta.) Ensimmäistä tyyppiä ovat ne länsi-Euroopan (ja Amerikan) kehittyneimmät maat, joissa kansallinen liike on *menneisyyttä*. Toista tyyppiä on itä-Eurooppa, jossa se on *nykyisyyttä*. Kolmatta — puolisiirtomaat ja siirtomaat, joissa se on huomattavalta osaltaan *tulevaisuutta* *.

Onko tämä oikein vai ei? P. Kijevskin olisi pitänyt suunnata arvostelunsa *tähän*. Mutta hän ei edes huomaa, *mitkä* ovat teorian kysymyksiä! Hän ei huomaa, että niin kauan kuin hän ei kumoa teesiemme mainittua väitettä (6. pykälässä) — sitä ei voidakaan kumota, sillä se on oikea, — hänen järkeilynsä „aikakaudesta” vaikuttavat saman tapaisilta kuin jos mies „huitoisi” miekallaan antamatta iskua.

„Vastoin V. Iljinin ¹⁸ mielipidettä”, kirjoittaa hän artikkelinsa lopussa, „meidän mielestämme useimmissa (!) länsimaissa (!) kansallisuuskysymystä ei ole ratkaistu”...

Siis ranskalaisten, espanjalaisten, englantilaisten, hollantilaisten, saksalaisten, italialaisten kansallista liikettä ei vietykään päätökseen XVII, XVIII, XIX vuosisadalla tai aikaisemmin? Artikkelin alussa käsitettä „imperialismin kausi” on vääristelty siten, kuin kansallinen liike olisi viety päätökseen yleensä eikä vain länsi-Euroopan

* Ks. Teokset, 22. osa, ss. 142—143. *Toim.*

kehittyneissä maissa. Saman artikkelin lopussa ilmoitetaan „kansallisuuskysymyksen” olevan „ratkaisematta” *nimenomaan* länsimaissa!! Tämäkö ei olisi sekasotkua?

Länsimaissa kansallinen liike on kaukaista menneisyyttä. Englannissa, Ranskassa, Saksassa j.n.e. „isänmaa” on jo laulanut laulunsa, esittänyt historiallisen osansa, t.s. siellä kansallinen liike ei voi antaa mitään, mikä olisi edistyksellistä, nostaisi uusia ihmisjoukkoja uuteen taloudelliseen ja poliittiseen elämään. Siellä historian päiväjärjestyksessä ei ole siirtyminen feodalismista tai patriarkaalisesta villeydestä kansalliseen edistykseen, kulttuuriseen ja poliittisesti vapaaseen isänmaahan, vaan siirtyminen aikansa eläneestä kapitalistisesti ylikypsästä „isänmaasta” sosialismiin.

Itä-Euroopassa on asianlaita toisin. Vain mies, joka ajatuksissaan elää Marsissa, voisi esim. ukrainalaisten ja valkovenäläisten suhteen kieltää sen, ettei siellä ole vielä saatettu päätökseen kansallista liikettä, että siellä joukot ovat *vasta* heräämässä omaksuakseen äidinkieltensä ja kirjallisuutensa — (ja sitä välttämättömästi edellyttää ja siihen johtaa kapitalismin täydellinen kehitys ja viimeisenkin talonpoikaisperheen joutuminen täydellisesti kauppavaihdon piiriin). „Isänmaa” ei ole siellä *vielä* laulanut historiallista lauluun loppuun. „Isänmaan puolustus” voi olla siellä *vielä* demokratian, äidinkielen, poliittisen vapauden puolustamista sortavia kansakuntia vastaan, keski-aikaisuutta vastaan, jota vastoin englantilaiset, ranskalaiset, saksalaiset, italialaiset valehtelevat nyt, kun he puhuvat oman isänmaansa puolustamisesta nykyisessä sodassa, sillä todellisuudessa he *eivät* puolusta äidinkieltään *eivätkä* oman kansallisen kehityksensä vapautta, vaan orjanomistajan oikeuksiaan, siirtomaitaan, finanssipääomansa „vaikutusalueita” vieraisissa maissa j.n.e.

Puolisiirtomaissa ja siirtomaissa kansallinen liike on historiallisesti vieläkin nuorempaa kuin itä-Euroopassa.

Mitä koskevat sanat „korkealle kehittyneistä maista” ja imperialismin kaudesta; *missä suhteessa* Venäjän eikä yksin Venäjän asema on „erikoinen” (P. Kijevskin artikkelin 2. luvun d-pykälän otsikko); *missä* kansallinen vapausliike on valheellinen korulause ja *missä* se on elävää ja edistyksellistä todellisuutta — näitä asioita P. Kijevski ei ole ollenkaan käsittänyt.

3. MITÄ ON TALOUDELLINEN ANALYYSI?

Itsemääräämisoikeuden vastustajien päätelmissä ydinajatuksena on viittaus siihen, että se „on toteuttamaton” yleensä kapitalismin tai imperialismin kaudella. Sanaa „toteuttamaton” käytetään useinkin erilaisissa ja epätarkasti määritellyissä merkityksissä. Sen vuoksi vaadimme teeseissämme sitä, mikä on välttämätöntä jokaisessa teoreettisessa väittelyssä, nimittäin sen selittämistä, mitä tarkoitetaan, kun sanotaan „toteuttamaton”? Ja rajoittumatta kysymään ryhdyimme sitä selittelemään. *Kaikki* demokraattiset vaatimukset ovat imperialismin aikana „toteuttamattomia” siinä mielessä, että niiden toteuttaminen on poliittisesti vaikeaa tai mahdotonta ilman useita vallankumouksia.

Peräti virheellistä on puhua itsemääräämisoikeuden toteuttamattomuudesta siinä mielessä, että se on taloudellisesti mahdotonta.

Sellainen on ollut meidän kantamme. Tässä on teoreettisen erimielisyyden ydin, ja vastustajiemme olisi pitänyt kiinnittää koko huomionsa tähän kysymykseen, mikäli he aikoivat väitellä vähänkin vakavammin.

Katsokaapa, miten P. Kijevski pohtii tätä kysymystä.

Hän kieltäytyy ilmeisesti tulkitsemasta toteuttamattomuutta siinä mielessä, että „toteuttaminen on vaikeaa” poliittisista syistä. Hän vastaa kysymykseen suoranaisesti taloudellisen mahdottomuuden mielessä.

„Merkitseekö tämä”, kirjoittaa hän, „että itsemääräämisoikeus on imperialismin vallitessa yhtä vähän toteutettavissa kuin työraha tavarantuotannon vallitessa?” Ja P. Kijevski vastaa: „Kyllä, merkitsee! Sillä me puhumme nimenomaan kahden sosiaalisen kategorian: „imperialismin” ja „kansakuntien itsemääräämisoikeuden” välisestä loogillisesta ristiriidasta, samanlaisesta loogillisesta ristiriidasta, jollainen on olemassa kahden muun kategorian: työrahan ja tavarantuotannon välillä. Imperialismi on itsemääräämisoikeuden kieltämistä, eikä mikään taikuri onnistu sovittamaan yhteen itsemääräämisoikeutta ja imperialismia”.

Niin hirveä kuin tuo P. Kijevskin meihin suuntaama kiukkuinen „taikurit”-sana lieneekin, niin meidän on sittenkin huomautettava hänelle, ettei hän yksinkertaisesti käsitä, mitä merkitsee taloudellinen analyysi. „Loogillista

ristiriitaa” — tietenkin ehdolla, että ajatellaan loogillisesti oikein, — ei saa olla *enempää* taloudellisessa kuin poliittisessakaan analyysissa. Sen tähden ei saa millään muotoa viitata „loogilliseen ristiriitaan” *yleensä*, kun kysymys on nimenomaan taloudellisen *eikä* poliittisen analyysin suorittamisesta. „Sosiaaliisiin kategorioihin” kuuluu *sekä* taloudellinen *että* poliittinen. Siis vastattuaan ensin jyrkästi ja suoraan: „kyllä, merkitsee” (t.s. itsemääräämisoikeus on *yhtä vähän* toteutettavissa kuin työraha tavarantuotannon vallitessa) P. Kijevski kuittasi asian todellisuudessa sillä, että kierteli ja kaarteli, muttei suorittanut taloudellista analyysia.

Millä todistetaan, että työraha on mahdoton tavarantuotannon vallitessa? Taloudellisella analyysilla. Tämä analyysi, joka *enempää* kuin mikään muukaan analyysi ei salli „loogillista ristiriitaa”, ottaa taloudelliset ja *vain* taloudelliset (eikä yleensä „sosiaaliset”) kategoriat ja tekee niiden perusteella johtopäätöksen, että työraha on mahdoton. „Pääoman” ensimmäisessä luvussa ei ylipäänsä edes puhuta mistään politiikasta, mistään poliittisesta muodosta, mistään „sosiaalisista kategorioista”: analyysi käsittää *vain* talouden, tavaravaihdon, tavaravaihdon kehityksen. Taloudellinen analyysi osoittaa — tietysti „loogillisen” päätelyn tietä, — että tavarantuotannon vallitessa työraha on mahdoton.

P. Kijevski ei edes yritä suorittaa taloudellista analyysia! Hän *sotkee* imperialismin taloudellisen olemuksen sen poliittisiin tendensseihin, minkä huomaa hänen artikkelinsa heti ensimmäisen kohdan ensimmäisistä lauseista. Tässä nuo lauseet:

„Teollisuuspääoma oli esikapitalistisen tuotannon ja kauppa- ja lainapääoman synteesi. Lainapääoma joutui teollisuuspääoman palvelukseen. Nyt kapitalismi on tekemässä loppua pääoman eri muodoista, on syntymässä pääoman korkein, yhtenäinen tyyppi, finanssipääoma, ja sen tähden koko aikakautta voidaan sanoa finanssipääoman aikakaudeksi, jonka adekvaattisena ulkopoliittikan järjestelmänä onkin imperialismi”.

Taloudelliselta kannalta katsoen tuo määritelmä ei kelpaa mihinkään: tarkkojen taloudellisten kategorioiden asemesta on pelkkiä fraaseja. Mutta tässä yhteydessä meidän on mahdoton pysähtyä tarkastelemaan sitä. Tähdellistä on se,

että P. Kijevski julistaa imperialismiin „ulkopolitiikan järjestelmäksi”.

Se on ensinnäkin oikeastaan Kautskyn virheellisen ajatuksen virheellistä kertaamista.

Toiseksi se on imperialismiin puhtaasti poliittista, vain poliittista määrittelyä. Määrittelemällä imperialismiin „politiikan järjestelmäksi” P. Kijevski tahtoo välttyä tekemästä *taloudellista* analyysia, jonka hän lupasi suorittaa sanoessaan, että itsemääräämisoikeus on imperialismiin vallitessa „yhtä vähän” toteutettavissa, t.s. taloudellisesti yhtä vähän toteutettavissa kuin työraha tavarantuotannon vallitessa!

Väitellessään vasemmistolaisten kanssa Kautsky sanoi, että imperialismi on „vain ulkopoliittikan järjestelmä” (nimittäin aluevaltausjärjestelmä), että kapitalismin tiettyä taloudellista vaihetta, kehitystasetta, ei voida sanoa imperialismiksi.

Kautsky on väärässä. On tietysti epäviisasta väitellä sanoista. Ei voida kieltää käyttämästä „sanaa” imperialismiin niin taikka näin. Mutta jos halutaan väitellä, niin on otettava tarkka selko käsitteistä.

Taloudellisesti imperialismi (eli finanssipääoman „kausi”, kysymys ei ole sanoista) on kapitalismin korkein kehitysvaihe, nimittäin sellainen, jolloin tuotanto on siinä määrin suur- ja suurinta tuotantoa, että *monopoli astuu vapaan kilpailun tilalle*. Siinä on imperialismiin *taloudellinen* olemus. Monopoli ilmenee sekä trusteina, syndikaatteina y.m. että jättiläispankkien kaikkivoipaisuutena, sekä raaka-ainelähteiden ostona j.n.e. että pankkipääoman keskittymisenä j.n.e. Koko juttu on taloudellisessa monopolissa.

Uuden talouselämän, monopolistisen kapitalismin (imperialismi on monopolistista kapitalismia) poliittisena päälysrakennuksena on siirtyminen *demokratiasta* poliittiseen *taantumukseen*. Vapaata kilpailua vastaa demokratia. Monopolia vastaa poliittinen taantumus. „Finanssipääoma pyrkii herruuteen eikä vapauteen”, sanoo R. Hilferding oikein „Finanssipääomassaan”.

„Ulkopolitiikan” erottaminen politiikasta yleensä ja varsinkin ulkopoliittikan asettaminen sisäpolitiikan vastakodaksi on peräti virheellinen, epämarxilainen, epätieteellinen ajatus. Sekä ulko- että sisäpolitiikassaan, kummassakin samalla tavalla, imperialismi pyrkii loukkaamaan

demokratiaa, pyrkii taantumukseen. Siinä mielessä on kiistatonta, että imperialismi on *yleensä demokratian, kaiken demokratian* eikä suinkaan vain demokratian *yhden* vaatimuksen, nimittäin kansakuntien itsemääräämisoikeuden, „kieltämistä”.

Koska imperialismi on demokratian „kieltämistä”, se „kieltää” *samaten* myös demokratian kansallisuuskysymyksessä (t.s. kansakuntien itsemääräämisoikeuden): „samaten”, t.s. pyrkii loukkaamaan sitä; sen toteuttaminen on imperialismin vallitessa aivan yhtä vaikeaa ja samassa mielessä vaikeampaa kuin on tasavallan, miliisin, virkamiesten valinnallisuuden j.n.e. toteuttaminen imperialismin vallitessa (verrattuna esimonopolistiseen kapitalismiin). „Taloudellisesta” toteuttamattomuudesta ei voi olla puhettakaan.

P. Kijevskin on johtanut tässä harhaan nähtävästi vielä se seikka (sen lisäksi, että hän ei yleensä ymmärrä taloudellisen analyysin vaatimuksia), että poroporvarin kannalta katsoen annektointia (t.s. vieraan kansakunnan alueen liittämistä omaan alueeseen vastoin sen väestön tahtoa, s.o. kansakuntien itsemääräämisoikeuden loukkaamista) pidetään samana kuin finanssipääoman „laajenemista” (ekspanssiota) suuremmalle taloudelliselle alueelle.

Mutta teoreettisia kysymyksiä ei saa ryhtyä ratkaisemaan poroporvarillisin käsittein.

Taloudellisesti imperialismi on monopolistista kapitalismia. Jotta monopoli olisi täydellistä, on syrjäytettävä kilpailijat ei ainoastaan sisämarkkinoilta (kyseisen valtion markkinoilta), vaan myös ulkomarkkinoilta, koko maailmasta. Onko „finanssipääoman aikakaudella” *taloudellisesti* mahdollista hävittää kilpailu vieraassakin valtiossa? On tietenkin: sellaisena keinona on finanssitaloudellinen riippuvaisuus ja raaka-ainelähteiden ja sittemmin kilpailijan kaikkien liikeyritysten ostaminen.

Imperialismin eli monopolistisen kapitalismin talouden selvimpänä ilmauksena ovat amerikkalaiset trustit. Syrjäyttääkseen kilpailijansa trustit eivät rajoitu taloudellisiin keinoihin, vaan turvautuvat yhtenäen poliittisiin ja jopa rikollisiin keinoihin. Mutta olisi peräti virheellistä luulla, että trustien monopoli on taloudellisesti toteuttamaton, jos käytetään vain taloudellisia taistelukeinoja. Todellisuus

päinvastoin osoittaa joka askeleella sen olevan „toteutettavissa”: trustit horjuttavat pankkien välityksellä kilpailijan luottoa (trustien isännät ovat pankkien isäntiä: osakkeiden osto); trustit häiritsevät kilpailijan materiaalikuljetuksia (trustien isännät ovat rautateiden isäntiä: osakkeiden osto); trustit polkevat joksikin aikaa hinnat alle omakustannushinnan hukaten siihen miljoonia saattaakseen kilpailijan vararikkoon ja *ostaakseen* sen tuotantolaitokset ja raaka-ainelähteet (kaivokset, maat y.m.).

Tällainen on puhtaasti taloudellinen analyysi trustien voimasta ja niiden laajentumisesta. Tällainen on puhtaasti taloudellinen tie laajenemiseen: liikeyritysten, laitosten, raaka-ainelähteiden *osto*.

Jonkin maan suurfinanssipääoma voi aina ostaa kilpailijat myös vieraassa, valtiollisesti riippumattomassa, maassa ja aina tekeekin niin. Taloudellisesti tämä on täysin toteutettavissa. Taloudellinen „aluevaltaus” on *täysin* „toteutettavissa” ilman poliittista aluevaltausta, ja sellaista tapaa yhtenään. Imperialismia käsittelevässä kirjallisuudessa tapaatte joka askeleella esim. sellaisia mainintoja, että Argentiina on todellisuudessa Englannin „kauppasiirtomaa”, että Portugali on todellisuudessa Englannin „vasalli” j.n.e. Se on totta: taloudellinen riippuvaisuus Englannin pankeista, velat Englannille, Englannin suorittamat paikallisten rautateiden, kaivosten, maaomaisuuksien y.m. ostot — kaikki tuo tekee noista mainituista maista Englannin „aluevaltauksia” taloudellisessa mielessä, loukkaamatta niiden maiden valtiollista riippumattomuutta.

Kansakuntien itsemääräämisoikeudeksi sanotaan niiden valtiollista riippumattomuutta. Imperialismi pyrkii loukkaamaan sitä, sillä poliittisen aluevaltauksen ohessa taloudellinen aluevaltaus käy useinkin mukavammin, huokeammaksi (virkamiesten lahjominen, konsessioiden saanti, edullisen lakiehdotuksen läpivieminen j.n.e. on helpompaa), kätevämmän, rauhallisemmin — aivan samoin kuin imperialismi pyrkii vaihtamaan demokratian yleensä harvainvaltaan. Mutta sellaiset jaarittelut, että itsemäärääminen on *taloudellisesti* „toteuttamaton” imperialismiin vallitessa, ovat pelkkää pötyä.

P. Kijevski kiertää teorian pulmat turvautumalla eräaseen hyvin helppoon ja köykäiseen keinoon, jota saksaksi sanotaan „burschikosilaisiksi”, t.s. ylioppilasmaisen

yksinkertaisiksi, karkeahkoiksi sanonnoiksi, mitkä ovat käytössä (ja luonnollisia) ylioppilaiden juomingeissa. Tässä näyte: „Yleinen äänioikeus”, kirjoittaa hän, „8-tuntinen työpäivä ja yksinpä tasavaltakin ovat *loogillisesti* yhteensovittavissa imperialismin kanssa, joskaan ne eivät suinkaan hymyilytä (!!) imperialismia, ja niiden toteuttaminen on sen vuoksi äärimmäisen vaikeaa”.

Meillä ei olisi kerrassaan mitään sitä vastaan, jos sanotaisiin burschikosilaisittain: tasavalta ei „hymyilytä” imperialismia,—hauska sana toisinaan virkistää tieteellisiä aiheita!—kunhan vain vakavaa kysymystä koskevassa mielmässä olisi sen *lisäksi* vielä taloudellinen ja poliittinen analyysi käsitteistä. P. Kijevski korvaa tuon analyysin burschikosilaisuudella, hämää sen puuttumisen.

Mitä merkitsee: „tasavalta ei hymyilytä imperialismia”? Ja minkä vuoksi se on niin?

Tasavalta on eräs kapitalistisen yhteiskunnan poliittisen päällysrakennuksen mahdollinen muoto, joka nykyoloissa on lisäksi demokraattisin. Kun sanotaan, että tasavalta „ei hymyilytä” imperialismia, niin se on samaa kuin jos sanotaisiin, että imperialismiin ja demokratian välillä on olemassa ristiriita. On hyvinkin mahdollista, että johtopäätöksemme „ei hymyilytä”, enemmänkin, ei „suinkaan hymyilytä” P. Kijevskiä, mutta silti se on kumoamaton.

Edelleen. Minkälainen on tuo imperialismiin ja demokratian välinen ristiriita? Loogillinen vaiko epäloogillinen? P. Kijevski käyttää ajattelemattomasti sanaa „loogillinen” eikä siitä syystä huomaa, että tässä tapauksessa tuo hänen käyttämänsä sana *hämää* (estää niin lukijaa kuin kirjoittajaakin näkemästä ja ymmärtämästä) *juuri sen kysymyksen*, jonka hän on ottanut pohdittavakseen! Tuona kysymyksenä on talouden suhde politiikkaan; imperialismiin taloudellisten ehtojen ja taloudellisen sisällön suhde valtiomuotojen yhteen muotoon. Jokainen ihmisten ajatelmissa havaittava „ristiriita” on loogillinen ristiriita; se on pelkkää tautologiaa. Tämän tautologian avulla P. Kijevski kiertää kysymyksen *ytimen*: onko tuo „loogillinen” ristiriita kahden *taloudellisen* (1)? vai kahden *poliittisen* (2)? vaiko *taloudellisen ja poliittisen* (3) ilmiön tai tilan välinen?

Tämähän se on asian ydin, kun kerran on herännyt sellainen kysymys, onko jokin taloudellisesti toteuttamatonta

vai toteutettavissa olevaa tämän tai tuon valtiomuodon vallitessa!

Ellei P. Kijevski olisi karttanut tätä asian ydintä, hän olisi nähtävästi huomannut, että imperialismin ja tasavallan välinen ristiriita on uusimman kapitalismin (nimitäin: monopolistisen kapitalismin) talouden ja yleensä poliittisen demokratian välistä ristiriitaa. Sillä P. Kijevski ei pysty koskaan todistamaan, että mikään huomattava ja perusteellinen demokraattinen toimenpide (virkamiesten ja upseerien valinnallisuus, täydellinen liittoutumis- ja kokoontumisvapaus j.n.e.) olisi vähemmän ristiriidassa imperialismin kanssa („hymyilyttäisi” sitä enemmän, jos niin tahdotaan sanoa) kuin tasavalta.

Tuloksena on nimenomaan se väite, jota *me* puolustimme teeseissä: imperialismi on ristiriidassa, „loogillisessa” ristiriidassa, *yleensä koko* poliittisen demokratian kanssa. P. Kijevskiä tämä väitteemme „ei hymyilytä”, sillä se hajottaa hänen epäloogiset ajatusrakennelmansa, mutta min-käs teet? Pitäisikö tosiaankin suhtautua sovinnollisesti siihen, kun tahdotaan näennäisesti kumota tietyt väitteet, mutta itse asiassa salakuljetetaan juuri niitä sanomalla: „tasavalta ei hymyilytä imperialismia”?

Edelleen. Miksi tasavalta ei hymyilytä imperialismia? ja millä tavoin imperialismi „saa sovitetuksi yhteen” taloutensa ja tasavallan?

P. Kijevski ei ole ajatellut tätä. Palautamme hänen mieleensä seuraavat Engelsin sanat. Puhutaan demokraattisesta tasavallasta. Kysytään: voiko rikkaus hallita tämän hallitusmuodon oloissa? t.s. kysymys on nimenomaan talouden ja politiikan „ristiriidasta”.

Engels vastaa: ... „Demokraattinen tasavalta ei virallisesti tunne rikkauteen perustuvaa eriarvoisuutta” (kansalaisten kesken). „Sen oloissa rikkaus pitää herruutta välillisesti, mutta sitä varmemmin. Toisaalta virkamiesten suoranaisten lahjomisen muodossa” („klassillisena esimerkkinä Amerikka”), „toisaalta hallituksen ja pörssin liittoutuman muodossa”...¹⁹

Siinä näyte taloudellisesta analyysistä kysymyksessä, joka koskee demokratian „toteutettavuutta” kapitalismin vallitessa ja johon osana sisältyy kysymys siitä, onko itsemäärääminen „toteutettavissa” imperialismin vallitessa!

Demokraattinen tasavalta on „loogillisessa” ristiriidassa kapitalismin kanssa, sillä se „virallisesti” tasavertaistaa rikkaan ja köyhän. Tämä on taloudellisen järjestelmän ja poliittisen päällysrakennuksen välistä ristiriitaa. Imperialismin ja tasavallan välillä on samanlainen ristiriita, jota syventää eli pahentaa se, että vapaan kilpailun vaihtuminen monopoliin „vaikeuttaa” entistä enemmän kaikenlaisten poliittisten vapauksien mahdollistamista.

Kuinka siis kapitalismi sopii yhteen demokratian kanssa? Siten, että pääoman kaikkivaltaa toteutetaan elämässä välillisesti! Siihen on olemassa kaksi taloudellista keinoa: 1) välitön lahjominen; 2) hallituksen ja pörssin liitto. (Teeseissämme se on ilmaistu sanoilla, että porvarillisen järjestelmän vallitessa finanssipääoma „ostaa ja lahjoo vapaasti minkä hallituksen ja mitkä virkamiehet tahansa”.)

Koska vallitsevana on tavarantuotanto, porvaristo, rahavalta, niin lahjominen (välittömästi ja pörssin välityksellä) „on toteutettavissa” minkä hallitusmuodon, minkä demokratian aikana tahansa.

Kysytään, mikä muuttuu kyseisessä suhteessa, kun kapitalismi vaihtuu imperialismiin, t.s. esimonopolistinen kapitalismi monopolistiseen kapitalismiin?

Vain se, että pörssin valta voimistuu! Sillä finanssipääoma on suurinta, monopoliasteelle kasvanutta teollisuus-pääomaa, joka on sulautunut yhteen pankkipääoman kanssa. Suurpankit sulautuvat yhteen pörssin kanssa, nielevät sen. (Imperialismia koskevassa kirjallisuudessa puhutaan pörssin merkityksen pienenemisestä, mutta vain siinä mielessä, että jokainen jättiläispankki itse on pörssi.)

Edelleen. Jos kerran „rikkaus” yleensä osoittautuu täysin kykeneväksi alistamaan herruuteensa minkä demokraattisen tasavallan tahansa lahjomisen ja pörssin avulla, niin kuinka P. Kijevski voi hassunkuriseen „loogilliseen ristiriitaan” joutumatta väittää, että miljardeja käsittelevien trustien ja pankkien mitä suurin rikkaus ei voi „toteuttaa” finanssipääoman valtaa vieraan, t.s. valtiollisesti riippumattoman, tasavallan suhteen??

Siis kuinka? onko virkamiesten lahjominen „toteuttamattonta” vieraassa valtiossa? vai onko „hallituksen ja pörssin liitto” vain oman hallituksen liitto?

* * *

Lukija huomaa jo tästä, että kymmenen sekasotkuisen rivin selvittäminen ja kansantajuisen selittäminen vaatii lähes 10 tekstisivua. Emme voi eikä ole tarpeellistakaan eritellä yhtä tarkasti jokaista P. Kijevskin järkeytyä — hänellä ei ole kirjaimellisesti ainoatakaan sekasotkutonta järkeytyä! — koska tärkein on eritelty. Muusta mainitsemme lyhyesti.

4. NORJAN ESIMERKKI

Norja „toteutti” muka toteuttamattoman itsemääräämisoikeuden vuonna 1905, mitä hillittömimmän imperialismin aikakaudella. Sen tähden teorian kannalta ei ole ainoastaan järjetöntä, vaan naurettavaakin puhua „toteuttamattomuudesta”.

P. Kijevski tahtoo kumota tämän haukkumalla meitä kiukuisesti „rationalisteiksi” (miksi niin? rationalisti rajoittuu ajatteluun ja sitä paitsi abstraktiseen ajatteluun, me sitä vastoin osoitimme konkreettisen tosiasian! eiköhän P. Kijevski käyttäne vieraskielistä sanaa „rationalisti” yhtä... kuinka sen nyt lievemmin sanoisi?.. yhtä „onnistuneesti” kuin hän käytti artikkelinsa alussa sanaa „ekstrahoiva” tarjotessaan meille näkökohtiaan „ekstrahoivina”?).

P. Kijevski moittii meitä siitä, että meille on „tärkeää ilmiöiden ulkonainen eikä todellinen olemus”. Tarkastelkaamme siis todellista olemusta.

Kumoaminen alkaa esimerkistä: se tosiasia, että säädetään laki trusteja vastaan, ei todista, että trustien kieltäminen ei olisi toteutettavissa. Oikein. Mutta esimerkki on epäonnistunut, sillä se puhuu P. Kijevskiä *vastaan*. Laki on valtiollinen toimenpide, se on politiikkaa. Millään valtiollisella toimenpiteellä ei voida kieltää taloutta. Millään Puolan valtiomuodolla, tulkoon Puolasta tsaristisen Venäjän tai Saksan osa tai autonominen alue taikka poliittisesti riippumaton valtio, ei voida kieltää eikä kumota sen riippuvaisuutta imperialististen valtojen finanssipääomasta eikä sitä, että tuo pääoma ostaa sen tuotantolaitosten osakkeita.

Vuonna 1905 „toteutettiin” Norjassa vain valtiollinen riippumattomuus. Taloudellista riippuvaisuutta se ei pyrkinyt

koskemaan eikä voinutkaan koskea. Juuri siitä puhutaan teeseissämme. Olemme nimenomaan huomauttaneet, että itsemääräämisoikeus koskee vain politiikkaa ja sen vuoksi on virheellistä edes asettaa kysymystä taloudellisesta toteuttamattomuudesta. Mutta P. Kijevski „kumoa” meidät esittämällä esimerkin siitä, miten voimattomia valtiolliset kiellot ovat talouselämän suhteen! On sekini „kumoamista”!

Edelleen. „Yksi tai useampikaan esimerkki voitosta, jonka pienyritykset ovat saaneet suuryrityksistä, ei riitä kumoamaan sitä Marxin oikeaa teesiä, että kapitalismin yleisen kehityksen ohella tuotanto keskittyy ja sentralisoituu”.

Tämäkin väite pohjautuu epäonnistuneeseen *esimerkkiin*, joka on valittu (lukijan ja kirjoittajan) huomion kääntämiseksi pois väittelyn todellisesta olemuksesta.

Teesissämme sanotaan, että virheellistä on puhua itsemääräämisoikeuden taloudellisesta toteuttamattomuudesta samassa mielessä kuin työrahan toteuttamattomuudesta kapitalismin vallitessa. Ei voi olla ainoatakaan „esimerkkiä” *sellaisestä* toteuttamisesta. P. Kijevski myöntää vaiteliaasti meidän olevan oikeassa tässä kohdassa, sillä hän siirtyy tulkitsemaan *toisella tavalla* „toteuttamattomuutta”.

Miksei hän tee sitä suoraan? Miksei hän määrittele suoraan ja tarkasti *omaa* teesiään: „itsemääräämisoikeus, joka on toteutettavissa siinä mielessä, että se on taloudellisesti mahdollinen kapitalismin vallitessa, on ristiriidassa kehityksen kanssa ja sen vuoksi taantumuksellinen tai vain poikkeus”?

Siksi, että vastateesin suora määrittelyminen paljastaisi heti kirjoittajan, ja sen vuoksi hänen täytyy piileskellä.

Sekä meidän että Erfurtin ohjelmassa on tunnustettu laiksi taloudellinen keskittyminen, suurtuotannon voitto pientuotannosta. P. Kijevski salaa sen tosiasian, ettei missään ole tunnustettu laiksi poliittista eli valtiollista keskittymistä. Jos tämäkin on samanlainen laki tai myös laki, niin miksei P. Kijevski esitä sitä ja kehota täydentämään ohjelmaamme? Menetteleekö hän oikein antaessaan meidän pitää kiinni huonosta, vajavaisesta ohjelmasta, kun hän on löytänyt tuon uuden valtiollisen keskittymisen lain, jolla on käytännöllistä merkitystä, sillä se vapauttaisi ohjelmamme virheellisistä johtopäätöksistä?

P. Kijevski ei esitä mitään määritelmää laista eikä kehota täydentämään ohjelmaamme, sillä hän aavistaa hämäästi, että hän olisi silloin naurettava. Kaikki nauraa höröittäisivät hassunkuriselle „imperialistiselle ekonomismille”, jos sellainen näkökanta tulisi ilmi ja sen lain rinnalle, jonka mukaisesti suurtuotanto syrjäyttää pientuotannon, asetettaisiin „laki” (siihen liittyvänä tai oheisena), jonka mukaisesti suurvaltiot syrjäyttävät pikkuvaltiot!

Selittääksemme tätä rajoitumme esittämään P. Kijevskille yhden kysymyksen: miksi taloustieteilijät lainausmerkeittä *eivät* puhu nykyaikaisten trustien tai suurpankkien „hajoamisesta”? sellaisen hajoamisen mahdollisuudesta ja toteutuvuudesta? miksi yksinpä „imperialistisenkin taloustieteilijän” lainausmerkeissä sanottuna täytyy myöntää mahdolliseksi ja toteutuviassa olevaksi suurvaltioiden hajoaminen, eikä vain hajoaminen yleensä, vaan myös esim. „pikkukansojen” (huomatkaa tämä!) eroaminen Venäjstä (P. Kijevskin artikkelin 2. luvun d-pykälä)?

Selittääksemme vieläkin kouraantuntuvammin sitä, miten pitkälle kirjoittajamme menee puheissaan, ja varoittaaksemme häntä huomautamme lopuksi seuraavasta: me kaikki esitämme julkisesti sen lain, että suurtuotanto syrjäyttää pientuotantoa, eikä kukaan pelkää sanoa taantumukseksi ilmiöksi niitä erillisiä „esimerkkejä” „voitosta, jonka pienyritykset ovat saaneet suuryrityksistä”. *Kukaan* itsemääräämisoikeuden vastustajista ei ole toistaiseksi vielä rojhennut sanoa Norjan eroamista Ruotsista taantumukseksi, vaikka me olemme vuodesta 1914 lähtien puhuneet tästä kysymyksestä kirjallisuudessa*.

Suurtuotanto ei ole toteutettavissa, jos säilyvät esim. kangaspuut; aivan järjetön on sellainen ajatus, että koneistetut tehtaot „hajoaisivat” käsityöverstaiksi. Imperialistinen pyrkimys muodostaa suuria imperiumeja on täysin toteutettavissa ja käytännössä sitä toteutetaan useinkin itsenäisten ja riippumattomien, valtiollisessa mielessä riippumattomien valtioiden imperialistisen liittoutumisen muodossa. Tuollainen liittoutuminen on mahdollista ja sellaista havaitaan, ei ainoastaan kahden maan finanssipääomien taloudellisena yhteenkasvettumisena, vaan myös sotilaallisena „yhteistoimintana” imperialistisessa sodassa.

* Ks. Teokset, 20. osa, ss. 417—422. *Toim.*

Kansallinen taistelu, kansallinen kapina, kansallinen eroaminen ovat täysin „toteutettavissa” ja niitä todella havaitaan imperialismin *aikana*, ne jopa voimistuvatkin, sillä imperialismi ei pysäytä kapitalismin kehitystä ja demokraattisten pyrkimysten voimistumista väestöjoukkojen keskuudessa, vaan *kärjistää* niiden demokraattisten pyrkimysten ja trustien demokratianvastaisten pyrkimysten välistä antagonismia.

Ainoastaan „imperialistisen ekonomismin”, t.s. karikoidun marxilaisuuden kannalta katsoen voidaan sivuuttaa huomiotta esim. seuraava imperialistisen politiikan omalaatuinen ilmentymä: nykyinen imperialistinen sota antaa meille toisaalta esimerkkejä siitä, miten valtiollisesti riippumaton pikkuvaltio saadaan finanssisiteiden ja taloudellisten intressien voimalla vedetyksi suurvaltojen väliseen taisteluun (Englanti ja Portugali). Toisaalta demokratismin loukkaaminen pienten kansakuntien suhteen, jotka imperialistisiin „suojelijoihinsa” verrattuina ovat paljon heikompia (sekä taloudellisesti että poliittisesti), aiheuttaa joko kapinan (Irlandi) tai kokonaisten rykmenttien siirtymisen vihollisen puolelle (tshekit). Kun asiantila on tällainen, niin finanssipääoman kannalta katsoen ei ole ainoastaan „toteutettavissa”, vaan *toisinaan* trusteille, *niiden* imperialistiselle politiikalle, *niiden* imperialistiselle sodalle on suorastaan *edullistakin*, että *erinäisille* pienille kansakunnille annetaan mahdollisimman paljon demokraattista vapautta, aina valtiollista itsenäisyyttä myöten, jottei aseteta vaaran alaisiksi „omia” sotilaallisia operaatioita. Se ei ole lainkaan marxilaisuutta, kun unohdetaan poliittisten ja strategisten keskinäissuhteiden omalaatuisuus ja jankutetaan yhtä ja samaa ulkoaopittua „imperialismi”-sanaa, sopi se tai ei.

Norjasta P. Kijevski sanoo meille ensiksikin, että se on „aina ollut itsenäinen valtio”. Tuo ei pidä paikkaansa, ja moisen paikkansapitämättömyyden selityksenä ei voi olla muu kuin kirjoittajan burschikosilainen leväperäisyys ja välinpitämätön suhtautuminen poliittisiin kysymyksiin. Ennen vuotta 1905 Norja *ei* ollut itsenäinen valtio, se vain nautti tavattoman laajaa autonomiaa. Ruotsi tunnusti Norjan valtiollisen itsenäisyyden vasta sen *jälkeen*, kun Norja oli eronnut siitä. Jos Norja olisi „aina ollut itsenäinen valtio”, niin Ruotsin hallitus ei olisi voinut ilmoittaa ulko-

valloille lokakuun 26 p:nä 1905, että se tunnustaa nyt Norjan riippumattomaksi maaksi.

Toiseksi, P. Kijevski esittää sarjan lainauksia todistaakseen, että Norja on katsonut länteen päin ja Ruotsi itään päin, että toisessa on „toiminut” etupäässä englantilainen ja toisessa saksalainen finanssipääoma j.n.e. Tästä johdetaan pöyhkeästi seuraava johtopäätös: „tämä esimerkki” (Norja) „sopii täydellisesti kaavoihimme”.

Siinä näyte „imperialistisen ekonomismin” logiikasta! Meidän teeseissämme seisoo, että finanssipääoma voi pitää herruutta „jokaisessa”, „vaikkapa riippumattomassakin maassa” ja että sen vuoksi kaikki päätelmät itsemääräämisoikeuden „toteuttamattomuudesta” finanssipääoman kannalta katsoen ovat pelkkää sekasotkua. Meille esitetään asiatietoja, jotka *vahvistavat* väitteemme vierasmaalaisen finanssipääoman osuudesta Norjassa *sekä ennen* eroamista *että sen jälkeen*,— ja esitetään niin aivan kuin ne *kumoaisivat* meidät!!

Onko se tosiaankin politiikasta puhumista, kun puhutaan finanssipääomasta ja sillä perusteella *unohdetaan* poliittiset kysymykset?

Ei. „Ekonomismin” loogiset virheet eivät tee poliittisia kysymyksiä olemattomiksi. Englantilainen finanssipääoma „toimi” Norjassa niin ennen eroamista kuin sen jälkeenkin. Saksalainen finanssipääoma „toimi” Puolassa ennen tämän eroamista Venäjältä ja „toimii” edelleenkin, olkoon Puolan poliittinen asema *millainen tahansa*. Tämä on niin alkeellista, että on epämukavaa kertoilla tätä, mutta minkäs teet, kun unohdetaan alkeet?

Tekeekö tämä olemattomaksi poliittisen kysymyksen, joka koskee Norjan tätä tai tuota asemaa? sen kuulumista Ruotsiin? työläisten menettelyä, kun heräsi kysymys eroamisesta?

P. Kijevski kiersi nämä kysymykset, sillä ne tekevät suurta hallaa „ekonomisteille”. Mutta elämässä nuo kysymykset ovat olleet ja ovat päiväjärjestyksessä. Elämässä on ollut päiväjärjestyksessä kysymys, voiko ruotsalainen työläinen, joka ei tunnusta Norjan oikeutta eroamiseen, olla sosialidemokraatti? *Ei voi*.

Ruotsin aristokraatit samoin kuin papitkin tahtoivat sotaa Norjaa vastaan. Tätä tosiasiaa ei ole tehnyt olemattomaksi se, että P. Kijevski „unohti” lukea siitä Norjan kansan

historioista. Ruotsalainen työläinen saattoi sosialidemokraattina pysyen kehottaa norjalaisia äänestämään eroamista vastaan (kansanäänestys eroamiskysymyksestä suoritettiin Norjassa elokuun 13 p:nä 1905 ja eroamisen puolesta annettiin 368.200 ääntä ja sitä vastaan 184; äänestykseen osallistui lähes 80% äänioikeutetuista). Mutta se ruotsalainen työläinen, joka olisi Ruotsin aristokratian ja porvariston tapaan kieltänyt norjalaisten oikeuden ratkaista tuo kysymys itsenäisesti, ilman ruotsalaisia, näiden tahdosta riippumatta, olisi ollut *sosialishovinisti* ja *lurjus, jollaista ei voitaisi sietää sosialidemokraattisessa puolueessa*.

Juuri tätä merkitsee käytännössä puolueohjelmamme 9. pykälä, jonka yli meidän „imperialistinen ekonomistimme” yritti *hypätä*. Ette te voi hypätä sen yli, hyvät herrat, joutumatta shovinismin syliin!

Entä norjalainen työläinen? Oliko hän internationalismin kannalta katsoen velvollinen äänestämään eroamisen puolesta? Ei suinkaan. Hän olisi voinut äänestää vastaan ja pysyä sosialidemokraattina. Hän olisi rikkonut sosialidemokraattisen puolueen jäsenen velvollisuuksia vastaan vain siinä tapauksessa, jos hän olisi ojentanut toverina käden sellaiselle mustasotniaalaiselle ruotsalaiselle työläiselle, joka olisi esiintynyt Norjan eroamisvapautta vastaan.

Tätä yksinkertaista eroa norjalaisen ja ruotsalaisen työläisen asemassa eräät henkilöt eivät halua nähdä. Mutta he itse paljastavat itsensä, kun he *sivuuttavat* tämän konkreettisista konkreettisimmasta kysymyksestä, jonka asetamme heille suoraan. He ovat vaihi, verukehtivat ja luovuttavat siten asemansa.

Todistaaksemme, että „Norjan” kysymys voi olla päiväjärjestyksessä Venäjällä, olemme varta vasten esittäneet teesin: kun ovat olemassa luonteeltaan *puhtaasti* sotilaalliset ja strategiset ehdot, on erityinen Puolan valtio *nytkin* täysin mahdollinen. P. Kijevski tahtoo „diskutoida” — mutta on vaihi!!

Lisäämme: *puhtaasti* sotilaallisten ja strategisten näkökohtien kannalta, *nykyisen* imperialistisen sodan päättyessä tietyllä tavalla (esim. Ruotsin liittyminen saksalaisiin ja niiden puolittain voittaessa), Suomellakin on täydet *mahdollisuudet* tulla erilliseksi valtioksi vahingoittamatta finanssipääoman ainoankaan operaation „toteutettavuutta”,

tekemättä „toteuttamattomaksi” Suomen rautateiden ja muiden tuotantolaitosten osakkeiden ostoa*.

P. Kijevski pelastautuu hänelle epämieluisilta politiikan kysymyksiltä turvautumalla erääseen loistavaan fraasiin, mikä on hyvin luonteenomainen kaikelle hänen „ajattelulleen”: ... „Damokleen miekka voi millä hetkellä tahansa”... (kirjaimellisesti näin sanotaan I luvun b-pykälän lopussa) ... „pudota ja tehdä lopun „itsenäisen” verstaan olemassaolosta” („vihjaus” pikku Ruotsiin ja Norjaan).

Tämän pitäisi nähtävästi olla sitä tosi marxilaisuutta: jokusen kymmenen vuotta on ollut olemassa erillinen Norjan valtio, jonka eroamista Ruotsista *Ruotsin* hallitus sanoi „vallankumoukselliseksi toimenpiteeksi”. Mutta kannattaisiko meidän eritellä siitä johtuvia *poliittisia* kysymyksiä, kun kerran olemme lukeneet Hilferdingin „Finanssipääoman” ja „ymmärtäneet” sen sillä tavalla, että „millä hetkellä tahansa” — kun isketään, niin isketään oikein olan takaa! — pikkuvaltio voi hävitä olemattomiin? Kannattaako kiinnittää huomiota siihen, että olemme väärentäneet marxilaisuuden „ekonomismiksi” ja muuttaneet politiikkamme aitovenäläisten shovinistien puheiden säästämiseksi?

Kylläpä taisivat Venäjän työläiset erehtyä pahan kerran vuonna 1905 tavoitellessaan tasavaltaa: olihan finanssipääoma jo koonnut voimansa sitä vastaan sekä Ranskassa että Englannissa ynnä muualla ja tämä pääoma olisi saattanut „millä hetkellä tahansa” iskeä sen „Damokleen miekalla” kuoliaaksi, jos se olisi muodostunut!

* * *

„Kansallisen itsemääräämisoikeuden vaatiminen ei ole... utooppista minimiohjelmassa: se ei ole ristiriidassa yhteiskunnallisen kehityksen kanssa, koska sen toteuttaminen ei

* Jos nykyisen sodan päättyessä tietyllä tavalla on täysin „toteutettavissa” uusien valtioiden, Puolan, Suomen j.n.e., muodostaminen Euroopassa, ilman että se hiukankaan vahingoittaa imperialismin kehitysedellytyksiä ja sen voimaa — päinvastoin se *voimistaisi* finanssipääoman vaikutusta, yhteyksiä ja painostusta. — niin sodan päättyessä toisella tavalla on *yhtä hyvin* „toteutettavissa” uuden Unkarin, Böömin j.n.e. valtion muodostaminen. Englannin imperialistit suunnittelevat jo nyt tätä toista lopputulosta siltä varalta, jos voittavat. Imperialismin kausi ei hävitä kansakuntien pyrkimystä valtiolliseen itsenäisyyteen eikä tee näitä pyrkimyksiä „toteuttamattomiksi” maailman imperialististen suhteiden *rajoissa*. Mutta näiden rajojen *ulkopuolella* niin tasavalta Venäjällä kuin yleensä mitkä valtavat demokraattiset uudistukset hyvänsä kaikkialla maailmassa ovat „toteuttamattomia” ilman usetta vallankumouksia ja epävakaita ilman sosialismia. P. Kijevski ei ole lainkaan, ei sitten lainkaan ymmärtänyt imperialismin suhdetta demokratiaan.

pysäyttäisi tätä kehitystä". P. Kijevski kiistää tämän Martovilta otetun sitaatin siinä samassa artikkelinsa kohdassa, missä hän esitti Norjaa koskevia „lainauksia”, jotka yhä uudelleen *todistavat* sen yleisesti tunnetun tosiasian, että Norjan „itseääräytyminen” ja eroaminen *ei ole estänyt* kehitystä yleensä, *ei m.m. finanssipääoman operaatioiden lisääntymistä eikä* englantilaisia ostamista Norjaa!

Meillä on muulloinkin ollut bolshevikkeja, esim. Aleksinski vv. 1908—1910, jotka ovat väittäneet Martovia vastaan *nimenomaan silloin*, kun Martov on ollut oikeassa! Luoja varjelkoon moisista „liittolaisista”!

5. „MONISMISTA JA DUALISMISTA”

Moittien meitä „vaatimuksen dualistisesta tulkitsemisesta” P. Kijevski kirjoittaa:

„Internationalen monistinen *toiminta* vaihdetaan dualistiseen *propagandaan*”.

Tämä kuulostaa kerrassaan marxilaiselta, materialistiselta: toiminta, joka on yhtenäistä, asetetaan vastakohtaksi propagandalle, joka on „dualistista”. Tarkastellessamme asiaa lähemmin meidän on valitettavasti sanottava, että tämä on samanlaista *sanallista „monismia”*, jollaista oli Dühringin „monismi”. „Jos yhdistän kenkähärjan *samaan* kategoriaan nisäkkäiden kanssa, niin siitä sille ei kasva maitorauhaset”²⁰, kirjoitti Engels Dühringin „monismia” vastaan.

Tämä merkitsee, että „yhteenkuuluviksi” voidaan *julistaa* vain sellaiset esineet, ominaisuudet, ilmiöt, toiminnot, jotka ovat objektiivisessa todellisuudessa *yhteenkuuluvia*. Kirjoittajamme onkin unohtanut juuri tämän „*pikkuseikan*”!

Hän näkee meillä olevan „dualismia” ensiksikin siinä, että me *emme* vaadi sorrettujen kansakuntien työläisiltä ennen muuta *sittä*,— puhe on vain kansallisuuskysymyksestä—mitä me vaadimme sortavien kansakuntien työläisiltä.

Tarkastaaksemme, eikö P. Kijevskin „monismi” ole tässä suhteessa Dühringin „monismia”, meidän on tarkasteltava, miten on asianlaista *objektiivisessa todellisuudessa*.

Onko sortavien ja sorrettujen kansakuntien työläisten *todellinen* asema kansallisuuskysymyksen kannalta katsoen samanlainen?

Ei, se ei ole samanlainen.

(1) *Taloudellisessa* suhteessa ero on siinä, että osa sortavien maiden työväenluokasta nauttii muruja siitä *ylimääräisestä voitosta*, jota sortavien kansakuntien porvarit saavat nylkemällä aina kaksi nahkaa sorrettujen kansakuntien työläisistä. Taloutta koskevat tiedot osoittavat lisäksi, että sortavien kansakuntien työläisistä tulee prosentuaalisesti *enemmän* „mestareita” kuin sorrettujen kansakuntien työläisistä, että heistä kapuaa prosentuaalisesti *enemmän* työväenluokan *ylimystöön* *. Tämä on tosiasia. Sortavan kansakunnan työläiset ovat *tietyissä mielessä oman* porvaristonsa osakumppaneita sen ryövätesä sorretun kansakunnan työläisiä (ja väestöjoukkoja).

(2) *Poliittisessa* suhteessa ero on siinä, että sorrettujen kansakuntien työläisiin verraten sortavien kansakuntien työläiset ovat useilla poliittisen elämän aloilla *etuoikeutussa* asemassa.

(3) *Aatteellisessa* eli henkisessä suhteessa ero on siinä, että niin koulu kuin elämäkin kasvattavat sortavien kansakuntien työläisiä sorrettujen kansakuntien työläisiin kohdistuvan halveksimisen ja yliolkaisen suhtautumisen hengessä. Sen on *kokenut* esim. jokainen isovenäläinen, joka on saanut kasvatuksensa tai elänyt isovenäläisten keskuudessa.

Siis objektiivisessa todellisuudessa on *kautta koko linjan* erilaisuutta, t.s. yksilöiden tahdosta ja tietoisuudesta riippumattoman objektiivisen maailman „dualismia”.

Miten on kaiken tämän jälkeen suhtauduttava siihen, mitä P. Kijevski sanoo „Internationalen monistiseksi toiminnaksi”?

Se on pelkkää sanahelinää eikä mitään muuta.

Jotta Internationale, joka *todellisuudessa* muodostuu työläisistä, jotka *on jaettu* sortaviin kansakuntiin ja sorrettuihin kansakuntiin kuuluviin työläisiin, *olisi* toiminnassaan *yhtenäinen*, kummassakin eri tapauksessa on harjoitettava propagandaa *eri tavalla*: juuri näin on ajateltava todellisen (eikä Dühringin) „monismin” kannalta, Marxin materialismin kannalta!

Esimerkki? Esimerkin olemme jo esittäneet (julkisessa lehdistössä enemmän kuin kaksi vuotta sitten!) — se koskee Norjaa, eikä kukaan ole yrittänyt todistaa meidän olevan väärässä. Norjan ja Ruotsin työläisten *toiminta* oli tässä

* Ks. esim. Gurvitshin englanninkielistä kirjaa immigraatiosta ja työväenluokan asemasta Amerikassa. („Immigration and Labor”) („Immigraatio ja työ”. *Toim.*).

konkreettisessa ja elämästä otetussa tapauksessa „monistista”, yhtenäistä, internationalistista *vain* siksi ja sikäli kuin Ruotsin työläiset vaativat *ehdottomasti* Norjalle eroamisvapautta ja Norjan työläiset asettivat tämän eroamiskysymyksen *ehdollisesti*. Jolleivät Ruotsin työläiset olisi olleet *ehdottomasti* norjalaisten eroamisvapauden kannalla, niin he olisivat olleet *shovinisteja*, he olisivat kannattaneet niiden Ruotsin tilanherrojen shovinismia, jotka tahtoivat väkivalloin, sodan avulla „säilyttää” Norjan. Jos Norjan työläiset *eivät* olisi asettaneet eroamiskysymystä *ehdollisesti*, t.s. siten, että eroamista vastaan voivat äänestää ja propagoida myös sosialidemokraattisen puolueen jäsenet, niin Norjan työläiset olisivat rikkoneet internationalistien velvollisuutta vastaan ja langettaneet ahdasmieliseen, *porvarilliseen* norjalaiseen nationalismiin. Miksi? siksi että eroamista ajoi *porvaristo* eikä proletariaatti! siksi että Norjan (samoin kuin muidenkin maiden) porvaristo *aina* yrittää erottaa oman maan työläiset „vieraan” maan työläisistä! siksi että tietoiset työläiset asettavat jokaisen demokraattisen vaatimuksen (muun muassa myös itsemääräämisoikeuden) *riippuvaiseksi* sosialismin korkeimmista intresseistä. Jos esimerkiksi Norjan eroaminen Ruotsista olisi merkinnyt varmasti tai todennäköisesti Englannin ja Saksan sotaa, niin Norjan työläisten olisi pitänyt *siitä syystä* vastustaa eroamista. Mutta Ruotsin työläiset olisivat saaneet oikeuden ja tilaisuuden, lakkaamatta olemasta sosialisteja, agitoida tuollaisessa tapauksessa eroamista vastaan *vain* siinä tapauksessa, jos he olisivat järjestelmällisesti, johdonmukaisesti, jatkuvasti taistelleet Ruotsin hallitusta *vastaan* Norjan eroamisvapauden puolesta. Päinvastaisessa tapauksessa Norjan työläiset ja Norjan kansa *eivät olisi uskoneet eivätkä olisi voineetkaan* uskoa Ruotsin työläisten neuvon olevan vilpittömän.

Syynä itsemääräämisoikeuden vastustajien pulmalliseen asemaan on se, että he rajoittuvat elottomiin abstraktioihin *uskaltamatta* analysoida loppuun asti yhtäkään elävästä elämästä otettua konkreettista esimerkkiä. Teeseissä oleva konkreettinen mainintamme, että uusi Puolan valtio on *nyt* täysin „toteutettavissa”, jos vain pelkästään sotilaalliset, strategiset edellytykset muodostuvat tietynlaisiksi *, ei ole

* Ks. Teokset, 22. osa, s. 136. *Toim.*

kohdannut vastaväitteitä enempää puolalaisten kuin P. Kijevskinkään taholta. Mutta kukaan ei ole halunnut *ajatella*, mitä seuraa tästä meidän oikean kantamme vaite-
 liaasta tunnustamisesta. Tästä seuraa kuitenkin ilmeisesti se, että internationalistien propaganda *ei voi olla* saman-
 laista venäläisten ja puolalaisten keskuudessa, mikäli sillä halutaan kasvattaa kummatkin „yhteiseen toimintaan”. Iso-
 venäläinen (ja saksalainen) työläinen on velvollinen kannattamaan ehdottomasti Puolan eroamisvapautta, sillä muutoin hän on *todellisuudessa, nyt* — Nikolai II tai Hindenburgin lakeija. Puolan työläinen *voisi* olla eroamisen kannalla *vain* ehdollisesti, sillä jommankumman maan imperialistisen porvariston voitolla spekulointi (kuten tekevät frakit²¹) on samaa kuin muuttua *tuon porvariston* lakeijaksi. Kun ei ymmärretä tuota eroa, joka on Internationa-
 len „monistisen toiminnan” edellytys, niin se merkitsee, ettei ymmärretä, miksi vallankumouksellisen sotajoukon „toimiakseen monistisesti” tsaarin armeijaa vastaan sano-
 kaamme Moskovan edustalla on kuljettava Nizhni Novgorodista länteen, mutta Smolenskista itään.

* * *

Toiseksi, Dühringin monismin uusi kannattajamme moittii meitä siitä, että me emme huolehdi „Internationalen eri kansallisten osastojen mitä läheisimmästä järjestöllisestä yhteenliittämisestä” sosiaalisen kumouksen yhteydessä.

Sosialismin vallitessa itsemääräämisoikeus käy tarpeettomaksi, kirjoittaa P. Kijevski, sillä valtio käy silloin tarpeettomaksi. Tällaista kirjoitetaan muka meidän kumoamiseksi! Kuitenkin olemme sanoneet *kolmella* rivillä — teesiemme ensimmäisen pykälän *kolmella* viimeisellä rivillä — täsmällisesti ja selvästi, että „demokratiakin on valtiomuoto, joka on häviävä silloin, kun valtio häviää” *. Nimenomaan tätä totuutta kertailee — tietenkin „kumotakseen” meidät! — P. Kijevski *c*-kohtansa (I luku) *monilla sivuilla*, kertailee lisäksi *vääristellen*. „Me käsitämme”, kirjoittaa hän, „ja olemme aina käsittäneet sosialistisen järjestelmän talousjärjestelmäksi, joka on jyrkän demokraattisesti (!!?)

* Ks. Teokset, 22. osa, s. 135. *Toim.*

keskittynyttä ja jonka aikana valtio koneistona, jonka avulla toinen väestönosa hallitsee toista väestönosaa, häviää”. Tämä on sekasotku, sillä demokratia *myös* on sitä, että „toinen väestönosa” hallitsee „toista väestönosaa”, se on *myös* valtio. Kirjoittaja ei ilmeisesti ole ymmärtänyt, millä tavoin valtio *kuolee* sosialismin voitettua ja mitkä ovat tuon prosessin edellytykset.

Mutta tärkeintä ovat hänen „vastaväitteensä”, jotka koskevat sosiaalisen vallankumouksen aikakautta. Sätittyään meitä hirveän kauhealla sanalla „itse-määräämisoikeuden talmutistit” kirjoittaja sanoo: „Tämän prosessin (sosiaalisen kumouksen) me käsitämme kaikkien (!!)

maiden proletariin yhteiseksi toiminnaksi, proletariin, jotka hävittävät porvarillisen (!!)

valtion rajat, kaatavat rajapylväät” („rajojen hävittämisestä” riippumattako?), „räjäyttävät (!!)

kansallisen yhteisyyden ja pystyttävät luokkayhteisyyden”.

Älköön „talmutistien” ankara tuomari panko pahakseen, kun sanomme, että tässä on runsaasti korulauseita, mutta „ajatusta” ei näy lainkaan.

Sosiaalinen kumous ei voi olla *kaikkien* maiden proletariin yhteistä toimintaa siitä yksinkertaisesta syystä, että useimmat maat ja suurin osa maapallon väestöstä eivät ole vielä kukaan edes kapitalistisen kehityksen asteella tai ovat vasta sen alkuasteella. Puhuimme tästä teesiemme 6. pykälässä *, ja P. Kijevskiltä on joko pelkän hajamielisyyden tai ajattelukyvyttömyyden vuoksi „jäänyt huomaamatta”, että me emme ole asettaneet tuota pykälää suotta, vaan juuri kumotaksemme marxilaisuuden karikatyyriset vääristelyt. Sosialismin ovat kypsiä *vain* lännen ja Pohjois-Amerikan kehittyneimmät maat, ja lukemalla Engelsin kirjeen Kautskylle („Sbornik Sotsial-Demokrata”)²² P. Kijevski voi saada konkreettista valaistusta siihen — oikeaan eikä vain luuloteltuun — „ajatukseen”, että „*kaikkien* maiden proletariin yhteisestä toiminnasta” haaveileminen on sosialismin lykkäämistä ad Kalendas graecas, t.s. ainiaaksi.

Eivät kaikkien, vaan vähemmistön muodostavien, *edistyneimmän* kapitalismin kehitystason saavuttaneiden maiden proletariitit toteuttavat yhteistoimin sosialismin. P. Kijevski onkin erehtynyt juuri siksi, että hän ei ole ymmärtänyt tätä.

* Ks. Teokset, 22. osa, ss. 142—143. *Toim.*

Näissä edistyneissä maissa (Englanti, Ranska, Saksa j.n.e.) kansallisuuskysymys on ratkaistu jo ajat sitten, kansallinen yhteisyys on jo kauan sitten elänyt aikansa, *objektiivisesti* niissä ei ole olemassa „yleiskansallisia tehtäviä”. Sen vuoksi vain *näissä* maissa voidaan jo *nyt* „räjäyttää” kansallinen yhteisyys ja pystyttää luokkayhteisyys.

Toisin on laita *kehittymättömissä* maissa, niissä maissa, jotka sijoitimme (teesiemme 6. pykälässä) toiseen ja kolmanteen kohtaan, t.s. koko itä-Euroopassa ja kaikissa siirtomaissa ja puolisiirtomaissa. Niissä yleensä on *vielä* sorrettuja ja kapitalistisesti kehittymättömiä kansakuntia. Näillä kansakunnilla on vielä *objektiivisesti* yleiskansallisia tehtäviä, nimittäin *demokraattisia* tehtäviä, *vieraiden kansallisuuksien harjoittaman sorron kukistamista* tarkoittavia tehtäviä.

Näytteenä nimenomaan tällaisista kansakunnista Engels esittää Intian sanoen, että se voi tehdä vallankumouksen voittanutta sosialismia vastaan,—sillä Engels oli kaukana siitä naurettavasta „imperialistisesta ekonomismista”, joka kuvittelee, että edistyneiden maiden voittanut proletariaatti „itsestään”, ilman tiettyjä *demokraattisia* toimenpiteitä tekee kaikkialla ja joka paikassa lopun kansallisuussorrosta. Voittanut proletariaatti uudestijärjestää ne maat, joissa se on voittanut. Tätä ei voida tehdä kerralla eikä porvaristoaakaan voida „voittaa” kerralla. Olemme varta vasten korostaneet tätä teeseissämme, mutta P. Kijevski ei ole taaskaan ajatellut, *miksi* me olemme sitä korostaneet kansallisuuskysymyksen yhteydessä.

Sinä aikana, jonka kuluessa kehittyneiden maiden proletariaatti kukistaa porvariston ja torjuu sen vastavallankumouksyritykset, kehittymättömät ja sorretut kansakunnat eivät odota, ne eivät lakkaa elämästä eivätkä häviä. Kun ne käyttävät hyväksi sellaistaakin, sosiaaliseen vallankumoukseen verraten kerrassaan pientä imperialistisen porvariston kriisiä kuin vuosien 1915—1916 sotaa noustakseen kapinaan (siirtomaat, Irlanti), niin on epäilemätöntä, että sitäkin suuremmalla syyllä ne tulevat käyttämään hyväksi kehittyneiden maiden *suurta kansalaisotakriisiä* noustakseen kapinaan.

Sosiaalinen vallankumous ei voi tapahtua muutoin kuin aikakautena, jossa yhdistyy kehittyneiden maiden

proletariaatin ja porvariston välinen kansalaissota ja *kokonainen sarja* kehittymättömien, takapajuisten ja sorrettujen kansakuntien demokraattisia ja vallankumouksellisia liikkeitä, siinä luvussa kansallisia vapausliikkeitä.

Miksi? Siksi että kapitalismi kehittyy epätasaisesti, ja objektiivinen todellisuus osoittaa meille, että kapitalistisesti korkealle kehittyneiden kansakuntien ohella on olemassa koko joukko kansakuntia, jotka ovat taloudellisesti heikosti kehittyneitä tai täysin kehittymättömiä. P. Kijevski ei ole lainkaan ajatellut sosiaalisen vallankumouksen *objektiivisia* edellytyksiä eri maiden taloudellisen kypsyymisen kannalta, ja sen vuoksi se hänen syytöksensä, että *me* muka „keksisemme”, missä voitaisiin soveltaa itsemääräämisoikeutta, on tosiaankin syyn vierittämistä toisten niskoille.

Osoittaen utteruutta, joka sietäisi tulla paremmin käyetyksi, P. Kijevski toistaa moneen kertaan niitä Marxilta ja Engelsiltä lainaamiaan sitaatteja, että meidän „ei pidä keksiä omasta päästä, vaan pitää päätä käyttäen löytää olemassa olevista aineellisista oloista” keinot ihmiskunnan pelastamiseksi niistä tai näistä sosiaalisista onnettomuuksista. Lukiessani näitä sitaatteja en voi olla muistelematta surullisenkuuluisia „ekonomisteja”, jotka yhtä ikävästi... märehdivät omaa „uutta keksintöään” — kapitalismin voittoa Venäjällä. P. Kijevski tahtoo „lyödä” meidät näillä sitaateilla, sillä me muka keksimme omasta päästämme edellytyksiä kansakuntien itsemääräämisoikeuden soveltamiselle imperialismin aikakaudella! Mutta samalta P. Kijevskiltä saamme lukea seuraavan „varomattoman tunnustuksen”:

„Jo yksin se, että me olemme isänmaan puolustusta *vastaan* (kursivointi kirjoittajan), puhuu selvääkin selvemmin siitä, että me tulemme vastustamaan aktiivisesti kaikkea kansallisen kapinan tukahduttamista, koska me siten tulemme käymään taistelua verivihollistamme — imperialismin *vastaan*” (P. Kijevskin artikkelin II luvun c-kohta).

Tiettyä kirjoittajaa ei voida arvostella eikä hänelle voida *vastata*, ellei esitetä täydellisinä vaikkapa vain tärkeimpiä väitteitä hänen artikkelistaan. Mutta kun esitetään täydellisenä vaikkapa yksikin P. Kijevskin väitteistä, niin osoittautuu aina, että hänen jokaisessa lauseessaan on 2—3 virhettä tai harkitsematonta kohtaa, jotka väärentävät marxilaisuutta!

1) P. Kijevski ei ole huomannut, että kansallinen kapina on *niin ikään* „isänmaan puolustamista"! Vähäisinkin mieltä todistaa kuitenkin jokaiselle asian olevan nimenomaan siten, sillä *jokainen* „kapinoiva kansakunta” „puolustautuu” sortavalta kansakunnalta, puolustaa kieltään, kotiseutuaan, isänmaataan.

Kaikkalainen kansallisuussorto aiheuttaa vastarintaa *laajoissa* kansanjoukoissa, ja kansallisesti sorretun väestön kaikkinaisen vastarinnan *tendenssinä* on kansallinen kapina. Joskin havaitsemme usein (varsinkin Itävallassa ja Venäjällä), että sorrettujen kansakuntien porvaristo *vain* lörpöttelee kansallisesta kapinasta, mutta todellisuudessa tekee taantumuksellisia sopimuksia sortavan kansakunnan porvariston kanssa oman kansansa selän takana ja omaa kansaansa *vastaan*, niin tällaisissa tapauksissa vallankumouksellisten marxilaisten kritiikin ei tule suuntautua kansallisliikettä, vaan sen halventamista, mataloittamista, pikkumaiseksi tappelunkahinaksi muuttamista vastaan. Sopii mainita, että varsin monet Itävallan ja Venäjän sosialidemokraatit unohtavat tämän ja muuttavat *oikeutetun* vihansa sen tapaista pikkumaista, halpaa, mitätöntä kansallista rettelöimistä kohtaan, jollaista ovat kiistat ja tappelut siitä, millä kielellä kadun nimi tulee olla ylimmäisenä ja millä alimmaisena kilvessä,—muuttavat tämän oikeutetun vihansa kansallisen taistelun tukemisen kieltämiseksi. Me emme „tue” jonkin Monakon ruhtinaskunnan tasavaltakomediaa tai „kenraalien” „tasavaltalaisia” seikkailuja etelä-Amerikan pikkuvaltioissa tai jossain Tyynen valtameren saarella, mutta tästä ei suinkaan seuraa, että voidaan unohtaa tasavalta-tunnus, kun on puhe vakavista demokraattisista ja sosialistisista liikkeistä. Me teemme pilkkaa ja meidän täytyykin tehdä pilkkaa pikkumaisesta kansallisesta rettelöimisestä ja kansallisesta kaupustelusta Venäjällä ja Itävallassa, mutta tästä ei suinkaan seuraa, että voidaan kieltäytyä tukemasta kansallista kapinaa tai kaikkinaista vakavaa, yleiskansallista taistelua kansallisuussortoa vastaan.

2) Jos kansalliset kapinat ovat mahdottomia „imperialismin aikakaudella”, niin P. Kijevskillä ei ole oikeutta puhua niistä. Jos ne ovat mahdollisia, niin kaikki hänen loputtomat fraasinsa „monismista”, siitä, että me „keksiskelemme” esimerkkejä imperialismiin aikaisesta itsemääräytymisestä

ynnä muusta ja sen sellaisesta,— *kaikki* ne osoittautuvat kestäättömiksi. P. Kijevski lyö itse itsensä.

Jos „me” „vastustamme aktiivisesti” „kansallisen kapinan” „tukahduttamista” — tapaus, jonka „*itse*” P. Kijevski on esittänyt mahdolliseksi,— niin mitä se merkitsee?

Se merkitsee, että *toiminta* muodostuu kaksinaiseksi, „dualistiseksi”, mikäli käytämme filosofista termiä yhtä sopimattomasti kuin kirjoittajamme on sitä käyttänyt. (a) Se on ensiksikin kansallisesti sorretun proletariaatin ja talonpoikaiston ja kansallisesti sorretun porvariston *yhteistä* „toimintaa” sortavaa kansakuntaa *vastaan*; (b) toiseksi se on sortavan kansakunnan proletariaatin tai sen valvutun osan „toimintaa” sortavan kansakunnan porvaristoa ja kaikkia tämän perässä kulkevia aineksia *vastaan*.

Lukemattomat fraasit „kansallista liittoutumaa”, kansallisia „illusioita” vastaan, nationalismi-„myrkyä” vastaan, „kansallisvihan lietsomista” ja muuta sellaista vastaan — fraasit, joita P. Kijevski on ladellut, ovat osoittautuneet jonninjoutaviksi, sillä kehottaessaan sortavan maan proletariaattia (älkäämme unohtako, että kirjoittaja pitää tätä proletariaattia huomattavana voimana) „vastustamaan aktiivisesti kansallisen kapinan tukahduttamista” kirjoittaja *lietsoo* siten kansallisvihaa, kirjoittaja *tukee* siten sorrettujen maiden työläisten „ja porvariston liittoutumaa”.

3) Jos kerran imperialismin aikana ovat mahdollisia kansalliset kapinat, niin mahdollisia ovat myös kansalliset sodat. Niiden välillä ei ole mitään suurta eroa poliittisessa suhteessa. Sotahistorioitsijat ovat täysin oikeassa laskiessaan myös kapinoiden kuuluvan sotiin. Ajattelemattomuudessaan P. Kijevski ei lyönyt ainoastaan itseään, vaan hän löi myös Juniuksen²³ ja „Internationale” ryhmän, jotka kieltävät kansallisten sotien olevan *mahdollisia* imperialismin aikana. Ja tuo kieltäminen on ainoa ajateltavissa oleva teoreettinen perustelu mielipiteelle, jonka mukaan kansakuntien itsemääräämisoikeus imperialismin aikana on mahdotonta.

4) Sillä — mitä on „kansallinen” kapina? Se on kapina, jonka pyrkimyksenä on luoda sorretun kansakunnan *poliittinen* riippumattomuus, t.s. *erillinen* kansallisvaltio.

Jos sortavan kansakunnan proletariaatti on huomattava voima (kuten kirjoittajamme olettaa ja kuten hänen täytyy-

kin olettaa imperialismiin aikakauden suhteen), niin *eiköhän* tuon proletariaatin päätös „vastustaa aktiivisesti kansallisen kapinan tukahduttamista” *ole* erillisen kansallisvaltion luomisen *a u t t a m i s t a*? Tietysti on!

Itsemääräämisoikeuden „toteutettavuuden” rohkea kieltäjämme tuli sanoneeksi senkin, että kehittyneiden maiden tietoisien proletariaatin täytyy *auttaa* tämän „toteuttamattoman” toimenpiteen toteuttamista!

5) *Miksi* „meidän” tulee „vastustaa aktiivisesti” kansallisen kapinan tukahduttamista? P. Kijevski esittää vain yhden perusteen: „koska me siten tulemme käymään taistelua verivihollistamme — imperialismia vastaan”. Tämän perusteen koko *voima on voimakkaassa* sanassa: „verivihollinen”, sillä kirjoittajamme ylipäänsä vaihtaa todisteperusteet lujiin ja heliseviin fraaseihin, „seipään iskemiseen porvariston väri-sevään ruumiiseen” ja muihin samantapaisiin Aleksinkin hengen mukaisiin tyylikoristeisiin.

Mutta tämä P. Kijevskin todisteperuste *ei pidä paikkaansa*. Imperialismi on samanlainen „veri”-vihollisemme kuin kapitalismikin. Niin se on. Mutta yksikään marxilainen ei unohda sitä, että kapitalismi feodalismiin nähden ja imperialismi esimonopolistiseen kapitalismiin nähden on edistyksestä. Siis meillä *ei ole* oikeutta tukea mitä imperialisminvastaista taistelua tahansa. *Me emme tue* taantumuksellisten luokkien taistelua imperialismia vastaan, *me emme tue* taantumuksellisten luokkien kapinaa imperialismia ja kapitalismia vastaan.

Siis kun kirjoittajamme myöntää tarpeelliseksi auttaa sorrettujen kansakuntien kapinaa („aktiivinen tukahduttamisen vastustaminen” on kapinan auttamista), niin siten kirjoittaja tunnustaa, että kansallinen kapina on *edistykseellinen* ja että erillisen ja uuden valtion muodostaminen, jos tuo kapina onnistuu, uusien rajojen vetäminen j.n.e. on *edistykseellistä*.

Kirjoittajamme puhuu kirjaimellisesti *jokikisessä* poliittisessa päätelmässään pahasti ristiin!

Irlannin vuoden 1916 kapina, joka tapahtui teesiemme tultua julkaistuiksi „Vorboten” * 2. numerossa, on ohimennen sanoen todistanut, ettei suotta ole sanottu kansallisten kapinain olevan mahdollisia *jopa* Euroopassakin!

* — „Edelläkävijä”. *Toim.*

6. MUITA P. KJJEVSKIN KOSKETTELEMIA JA VAARISTELEMIA POLIITTISIA KYSYMYKSIÄ

Sanoimme teeseissämme, että siirtomaiden vapauttaminen ei ole muuta kuin kansakuntien itsemääräämisoikeutta. Eurooppalaiset useinkin unohtavat, että siirtomaiden kansat ovat *niin ikään* kansakuntia, mutta moisen „hajamielisyiden” sietäminen on shovinismin sietämistä.

P. Kijevski „väittää vastaan”:

Puhtainta tyyppiä olevissa siirtomaissa „ei ole proletaariaattia sanan varsinaisessa mielessä” (II luvun c-pykälän loppu). „Kenelle siis pitäisi vaatia „itsemääräämisoikeutta”? Siirtomaiden porvaristolleko? Fellaheilleko? Talonpojilleko? Ei tietenkään. Siirtomaihin nähden *sosialistien* (kursivointi P. Kijevskin) on järjetöntä esittää itsemääräämisoikeustunnusta, sillä on yleensä järjetöntä esittää työväenpuolueen tunnuksia sellaisia maita varten, missä ei ole työläisiä”.

Niin hirvittävän vihainen kuin P. Kijevski lieneekin, joka julistaa meidän katsantokantamme „järjettömäksi”, rohkenemme silti kunnioittavasti huomauttaa hänelle, että hänen todisteensa ovat virheellisiä. Vain surullisen kuuluisat „ekonomistit” luulivat, että „työväenpuolueen tunnuksia” esitetään *yksinomaan* työläisiä varten*. Ei, nuo tunnukset esitetään koko työtätekevää väestöä, koko kansaa varten. Demokratiaa koskevassa ohjelmamme osassa — jonka merkitystä P. Kijevski „yleensä” ei ole ajatellut — me käännyimme varta vasten koko kansan puoleen ja puhumme sen vuoksi tässä ohjelman osassa „kansasta”**.

Siirtomaa- ja puolisiirtomaakansoiksi olemme laskeneet 1.000 milj. käsittävän väestömäärän, eikä P. Kijevski ole vaivautunut kumoamaan tätä mitä konkreettisinta väitetämme. 1.000 milj. käsittävästä väestöstä yli 700 milj. (Kiina, Intia, Persia, Egypti) tulee maiden osalle, joissa *on* työläisiä. Mutta niitäkin siirtomaita varten, missä ei ole työläisiä, vaan ainoastaan orjanomistajia ja orjia y.m.s.,

* Kehotamme P. Kijevskiä lukaisemaan A. Martynovin ja kumpp. sepustuksia vuosilta 1899—1901. Hän löytää sieltä monia „omia” todisteitaan.

** Eräät kummalliset „kansakuntien itsemääräämisoikeuden” vastustajat esittävät meille sellaisen vastaväitteen, että „kansakunnat” ovat jakautuneet luokiksi! Näille karikatyyrisille marxilaisille huomautamme tavallisesti, että ohjelmamme siinä osassa, joka koskee demokratiaa, puhutaan „kansan itsevaltiudesta”.

„itseääräämisoikeuden” vaatiminen *ei ole* suinkaan type-
rää, vaan päinvastoin *ehdotonta* jokaisen marxilaisen
osalta. Hieman ajateltuaan P. Kijevski todennäköisesti
käsittää tämän samoin kuin myös sen, että „itseääräämis-
oikeus” esitetään aina *kahta* kansakuntaa: sorrettua ja
sortavaa „varten”.

P. Kijevskin toinen „vastaväite”:

„Sen tähden rajoitumme siirtomaiden suhteen negatiivi-
seen tunnukseen, t.s. vaatimukseen, jonka sosialistit esittä-
vät omille hallituksilleen — „pois siirtomaista!” Tämä vaa-
timus, joka ei ole toteutettavissa kapitalismin puitteissa,
kärjistää taistelua imperialismia vastaan, mutta se ei ole
ristiriidassa kehityksen kanssa, sillä sosialistisella yhteis-
kunnalla ei tule olemaan siirtomaita”.

On suorastaan hämmästyttävää, miten kyvytön tai halu-
ton kirjoittaja on edes vähänkin ajattelemaan poliittisten
tunnusten teoreettista sisältöä! Muuttaako se tosiaankin
asiaa, jos käytämme teoreettisesti tarkan poliittisen termin
asemesta agitatorista lausetta? Kun sanotaan „pois siirto-
maista”, niin se merkitsee nimenomaan sitä, että piiloudu-
taan teoreettiselta analyysilta agitatorisen fraasin suojiin!
Puhuessaan Ukrainasta, Puolasta, Suomesta j.n.e. puo-
luemme jokaisella agitaattorilla on oikeus sanoa tsarismille
(„omalle hallitukselleen”) „pois Suomesta j.n.e.”, mutta
järkevä agitaattori ymmärtää, ettei positiivisia eikä negatiivisia
tunnuksia saa esittää vain „kärjistämistä” varten.
Vain Aleksinskin tyyppiset henkilöt voivat pitää kiinni
siitä, että „negatiivista” tunnusta „pois mustasta Duu-
masta” voidaan puolustaa sillä, että pyrkimyksenä on
„kärjistää” taistelua tunnettua pahaa vastaan.

Taistelun kärjistäminen on subjektivistien sisällyksetöntä
sanahelinää, subjektivistien, jotka unohtavat, että jokaisen
tunnuksen osoittamiseksi oikeaksi marxilaisuus vaatii niin
taloudellisten tosioalojen kuin myös *poliittisen* tilanteen ja
tuon tunnuksen *poliittisen* merkityksen tarkkaa analysoin-
tia. On epämukavaa märehtiä tätä, mutta minkäs teet, kun
siihen pakotetaan?

Teoreettisesta kysymyksestä käyty teoreettinen väittely
keskeytetään agitaatiohuudoilla — tähän Aleksinskin menet-
telytapaan olemme jo tutustuneet, mutta se on huono
tapa. Poliittisessa ja taloudellisessa mielessä tunnus „pois

siirtomaista” merkitsee vain yhtä: siirtomaakansojen eroamisvapautta, vapautta muodostaa erillinen valtio! Jos imperialismin *yleiset* lait ovat P. Kijevskin mielestä kansakuntien itsemääräämisoikeuden esteenä, tekevät sen utopiaksi, harhakuvitelmaksi j.n.e. j.n.e., niin kuinka voidaan ajattelemattomasti todeta maailman kansakuntien *enemmistön* olevan poikkeuksena näistä yleisistä laeista? Selvää on, että P. Kijevskin „teoria” on teorian karikoimista.

Valtaenemmistönä ovat siirtomaat, joissa on tavaran tuotantoa ja kapitalismia, finanssipääoman kiinnekohtia. Kuinka voidaan kehottaa valtioita, imperialististen maiden hallituksia laputtamaan „pois siirtomaista”, kun se on tavaran tuotannon, kapitalismin ja imperialismin *kannalta katsoen* „epätieteellinen”, *itse* Lenschin, Cunowin ja muiden „kumoama”, „utopistinen” vaatimus?

Kirjoittajan päätelmissä ei ole tippaakaan *järkeä!*

Kirjoittaja ei ole ajatellut sitä, että siirtomaiden vapauttaminen „ei ole toteutettavissa” *ainoastaan* siinä mielessä, että se „ei ole toteutettavissa ilman useita vallankumouksia”. Hän ei ole ajatellut sitä, että se on toteutettavissa Euroopan sosialistisen vallankumouksen *yhteydessä*. Hän ei ole ajatellut sitä, „että sosialistisella yhteiskunnalla ei tule olemaan” *ei* siirtomaita eikä *yleensä* sorrettuja kansakuntia-kaan. Hän ei ole ajatellut sitä, että käsittelemämme kysymyksen suhteen *ei ole* mitään taloudellista eikä liioin poliittista eroa siinä, tuleeko Venäjä „hallitsemaan” Puolaa vai Turkestantia. Hän ei ole ajatellut sitä, että „socialistinen yhteiskunta” aikoo laputtaa „pois siirtomaista” *vain* siinä mielessä, että näille annetaan *oikeus* vapaaseen eroamiseen, mutta *ei s u i n k a a n* siinä mielessä, että *näitä kehotetaan eroamaan*.

Siitä syystä, että me erotamme toisistaan eroamisoikeuskysymyksen ja sen kysymyksen, kehotammeko eroamaan, P. Kijevski on sätinyt meitä „silmänkääntäjiksi”, ja „perustellakseen tieteellisesti” tämän päätelmänsä työläisille hän kirjoittaa:

„Mitähän ajattelee työläinen, joka kysyy propagandisilta, miten proletaarin tulee suhtautua itsenäisyyskysymyseen” (t.s. Ukrainan valtiolliseen itsenäisyyteen), „kun hänelle vastataan: sosialistit vaativat eroamisoikeutta ja harjoittavat propagandaa eroamista vastaan?”

Luulen voivani antaa melko tarkan vastauksen tähän kysymykseen. Nimittäin: luulen jokaisen järkevän työläisen *ajattelevan*, että P. Kijevski *ei osaa ajatella*.

Jokainen järkävä työläinen „ajattelee”: aha, tuo sama P. Kijevski opettaa meitä työläisiä huutamaan „pois siirtomaista”. Siis meidän, isovenäläisten työläisten, on vaadittava hallitukseltamme, että se korjaa luunsa Mongoliasta, Turkestanista, Persiasta, — englantilaisten työläisten on vaadittava, että Englannin hallitus korjaa luunsa Egyptistä, Intiasta, Persiasta j.n.e. Mutta merkitseekö se, että *me*, proletaarit, *tahdomme* eristäytyä Egyptin työläisistä ja fellaheista, Mongolian tai Turkestanin tai Intian työläisistä ja talonpojista? Merkitseekö se, että *me* kehotamme siirtomaiden työtätekeviä joukkoja „eroamaan” Euroopan valveutuneesta proletariaatista? Ei sinnepäinkään. Me olemme aina kannattaneet, kannatamme ja tulemme kannattamaan kehittyneiden maiden valveutuneiden työläisten ja *kaikkien* sorrettujen maiden työläisten, talonpoikien ja orjien mitä likeisintä lähentymistä ja yhteenliittymistä. Me olemme aina kehottaneet ja tulemme aina kehottamaan kaikkien sorrettujen maiden, muun muassa siirtomaiden, kaikkia sorrettuja luokkia, että ne *eivät* eroaisi meistä, vaan lähentyisivät ja yhteenliittyisivät kanssamme mitä likeisimmin.

Kun me vaadimme hallituksiltamme, että ne laputtaisivat pois siirtomaista — t.s. käyttäkäsemme agitaatiohuudon asemesta tarkkaa poliittista sanontaa — että ne *antaisivat* siirtomaille täyden eroamisvapauden, todellisen *itseääräämisoikeuden*, — kun me itse ehdottomasti annamme tuon oikeuden, myönnämme tuon vapauden heti vallan vallattuamme, niin me vaadimme sitä nykyiseltä hallitukselta ja me *teemme* sen tultuamme itse hallitukseen nimenomaan siksi, että helpottaisimme ja jouduttaisimme kansakuntien *demokraattista* lähentymistä ja yhteenliittymistä, *emmekä suinkaan* siksi, että „kehottaisimme” eroamaan. Me teemme kaiken voitavamme lähentyäkäsemme mongoleja, persialaisia, intialaisia, egyptiläisiä ja liityäkäsemme yhteen heidän kanssaan, me pidämme velvollisuutenamme ja *omien etujemme mukaisena* tehdä sen, sillä muutoin Euroopan sosialismi tulee olemaan *epävakaita*. Me koettamme antaa noille kansoille, jotka ovat takapajuisempia ja sorrettumpia kuin me, „epäitsekästä kulttuuriapua” —

Puolan sosialidemokraattien mainiota sanontaa käyttäkösemme,— t.s. auttaa niitä siirtymään koneiden käyttöön, työn helpottamiseen, demokratiaan, sosialismiin.

Kun me vaadimme eroamisvapautta mongoleille, persialaisille, egyptiläisille ja poikkeuksetta *kaikille* sorretuille ja vajaa-oikeuksisille kansakunnille, niin emme tee sitä suinkaan siksi, että *olemme* niiden *eroamisen kannalla*, vaan *ainoastaan* siksi, että me olemme *vapaan, vapaaehtoisen* emmekä väkivaltaisen lähentymisen ja yhteenliittymisen kannalla. *Ainoastaan* siksi!

Ja tässä suhteessa me näemme Mongolian tai Egyptin talonpojan ja työläisen eroavan Puolan tai Suomen talonpojasta ja työläisestä *ainoastaan* siinä, että viimeksi mainitut ovat korkeallekehittyntä väkeä, poliittisesti kokeneempia kuin isovenäläiset, taloudellisessa suhteessa kypsempinä j.n.e., ja siksi he epäilemättä saavat *hyvin pian* vakuuttuneiksi omat kansansa, jotka oikeutetusti vihaavat nyt isovenäläisiä sen pyövelinosan vuoksi, mitä nämä esittävät,— saavat kansansa vakuuttuneiksi, että on järjetöntä ulottaa tämä viha *sosialistisiin* työläisiin ja sosialistiseen Venäjään, että taloudellinen etu samoin kuin internationalistinen ja demokraattinen vaisto ja tietoisuuskin vaatii kaikkien kansakuntien mahdollisimman pikaista lähentymistä ja yhteenliittymistä sosialistiseksi yhteiskunnaksi. Koska puolalaiset ja suomalaiset ovat korkeastisivistynyttä väkeä, niin todennäköisesti he varmistuvat varsin pian tällaisen päätelmän oikeellisuudesta, ja Puola ja Suomi voivat erota sosialismin voiton jälkeen vain hyvin lyhyeksi ajaksi. Sivistykseltään verrattomasti takapajuisemmat fellahit, mongolit ja persialaiset voivat erota pitemmäksi ajaksi, mutta me yritämme lyhentää tuota aikaa, kuten jo on mainittu, antamalla epätsekästä kulttuuriapua.

Suhtautumisessamme puolalaisiin ja mongoleihin ei ole eikä voi olla *mitään* muuta eroa. Ei ole eikä voi olla *mitään* „ristiriitaa” siinä, että me toisaalta propagoimme kansakuntien eroamisvapautta ja olemme jyrkästi päättäneet antaa tuon vapauden, kun *me* tulemme hallitukseen, ja toisaalta propagoimme kansakuntien lähentymistä ja yhteenliittymistä. — — —

— — — Juuri näin „ajattelee” meidän varman vakauksemme mukaan jokainen järkevä työläinen, todellinen

socialisti, todellinen internationalisti meidän ja P. Kijevskin välisestä kiistasta *.

P. Kijevskin koko artikkelin läpi käyvänä piirteenä on se, että hän kummastelee pääasiallisesti sitä, miksi meidän pitää julistaa kansakuntien *eroamis* vapautta ja — valtaan noustuamme — antaa tuo vapaus, kun kerran kehityksen suuntana on kansakuntien *yhteenliittyminen*? Ja sitä paitsi, vastaamme me, miksi me julistamme proletariaatin diktatuuria ja valtaan päästyämme pystytämme sen, vaikka koko kehityksen suuntana on yhteiskunnan toiseen osaan kohdistuvan toisen osan väkivaltaisen herruuden lopettaminen. Diktatuuri on yhteiskunnan erään osan herruutta koko yhteiskuntaan ja lisäksi herruutta, joka nojaa välittömästi väkivaltaan. Proletariaatin, ainoan loppuun saakka vallankumouksellisen luokan, diktatuuri on tarpeen, jotta voitaisiin kukistaa porvaristo ja torjua sen vastavallankumoukselliset yritykset. Kysymys proletariaatin diktatuurista on niin tärkeä, että henkilö, joka kieltää sen tai tunnustaa sen vain sanoissa, ei voi olla sosialidemokraattisen puolueen jäsen. Mutta ei voida kieltää sitä, että yksityisissä tapauksissa, poikkeustapauksissa, esim. jossain pikkuvaltiossa sen jälkeen, kun iso naapurivaltio on jo suorittanut sosiaalisen vallankumouksen, porvaristo *voi* sovinnollisesti luopua vallasta, jos se tulee vakuuttuneeksi vastarinnan toivottomuudesta ja katsoo paremmaksi säilyttää henkensä. Paljon luultavampaa on tietenkin se, että pikkuvaltioissakaan *ei* toteuteta sosialismia ilman kansalaissotaa, ja sen vuoksi kansainvälisen sosialidemokratian *ainoana* ohjelmana tulee olla sellaisen sodan tunnustaminen, vaikkei ihanteenamme olekaan ihmisiin kohdistuva väkivalta. Sama koskee

* P. Kijevski on näköjään eräitä saksalaisia ja hollantilaisia marxilaisia seuraten vain *toistanut* tunnuksen „pois siirtomaista“, ajattelematta sen enempää tuon tunnuksen teoreettista sisältöä ja merkitystä kuin Venäjän konkreettista erikoisuuttakaan. Hollantilaiselle ja saksalaiselle marxilaiselle voidaan tietysti mitassa antaa anteeksi, kun he rajoittuvat tunnukseen „pois siirtomaista“, sillä ensiksikin useimpien länsi-Euroopan maiden suhteen *tyypillisinä* kansakuntien sortamisen tapauksena on nimenomaan siirtomaiden sortaminen ja toiseksi „siirtomaan“-käsite on länsi-Euroopan maissa erikoisen selvä, konkreettinen ja oleellinen.

Entä Venäjällä? Venäjän erikoisuutena on juuri se, että „meidän“ „siirtomaidemme“ ja „meidän“ sorrettujen kansakuntiemme välinen ero on epäselvä, epäkonkreettinen, epäoleellinen!

Jos *tämän* Venäjän erikolisuuden nohtaminen olisikin jossain määrin anteeksiannettavaa sanokaamme saksaksi kirjoittavalle marxilaiselle, niin sitä anteeksiantamattomampaa P. Kijevskin on nohtaa se. Venäläiselle sosialistille, joka haluaa myös *ajatella* eikä vain *toistaa*, läytyy olla selvää, että Venäjän suhteen on erikoisen järjetöntä yrittää tehdä jotain vakavaa eroa sorrettujen kansakuntien ja siirtomaiden välillä.

kansakuntia — mutatis mutandis (*vastaavin* muutoksin). Me olemme niiden yhteenliittymisen kannalla, mutta väkivaltaisesta yhteenliittämisestä, aluevaltauksista ei *nykyisin* voida siirtyä vapaaehtoiseen yhteenliittymiseen ilman eroamisvapautta. Me tunnustamme — ja täysin oikeutetusti — taloudellisen tekijän johtavaksi, mutta sen tulkitseminen à la P. Kijevski on marxilaisuuden karikoimista. Yksinpä nykyisen imperialismin kauden trustit ja pankitkaan, vaikka ne ovatkin yhtä väistämättömiä kehittyneen kapitalismin aikana, eivät ole konkreettisessa muodossaan samanlaisia eri maissa. Sitä vähemmän ovat samanlaisia kehittyneiden imperialististen maiden: Amerikan, Englannin, Ranskan ja Saksan valtiomuodot, vaikka ne perustaltaan ovatkin yhdenlaisia. Samanlaista moninaisuutta tulee ilmenemään myös sillä tiellä, jonka ihmiskunta kulkee nykyisestä imperialismista huomispäivän sosialistiseen vallankumoukseen. Kaikki kansakunnat tulevat sosialismiin, se on väistämätöntä, mutta kaikki eivät tule aivan samalla tavalla, kukin tuo omalaatuisuutta demokratian tiettyyn muotoon, proletariaatin diktatuurin tiettyyn muunnokseen, yhteiskunnallisen elämän eri puolien sosialististen uudistusten tiettyyn vauhtiin. Ei ole mitään sen rujompaa teoriassa ja sen naurettavampaa käytännössä kuin kuvailla „historiallisen materialismin nimessä” tulevaisuutta *tässä* suhteessa kauttaaltaan harmaan väriiseksi: se olisi suzdalilaista töherrystä eikä mitään muuta. Ja vaikka todellisuudessa osoittautuisikin, että nykyisin sorretuista kansakunnista vain $\frac{1}{500}$ vapautuu ja eroaa *ennen* sosialistisen proletariaatin ensimmäistä voittoa, että *ennen* sosialistisen proletariaatin lopullista voittoa maapallolla (t.s. jo alkaneen sosialistisen vallankumouksen myllerrysten aikana) eroaa niin ikään vain $\frac{1}{500}$ sorretuista kansakunnista ja mitä lyhimmäksi ajaksi, *niin yksin siinäkin* tapauksessa olisimme sekä teorian että käytännön politiikan kannalta katsoen oikeassa kehottaessamme työläisiä jo nyt olemaan päästämättä sosialidemokraattisten puolueidensa kynnykselle sortavien kansakuntien niitä socialisteja, jotka eivät tunnusta eivätkä julista *kaikkien* sorrettujen kansakuntien eroamisvapautta. Sillä todellisuudessa me emme tiedä emmekä voi tietää, kuinka monen sorretun kansakunnan täytyy käytännössä erota antaakseen oman panoksensa demokratian *muotojen* ja sosialismiin siirtymisen *muotojen* moninaisuuteen. Mutta sen me tie-

dämme, näemme ja tunnemme joka päivä, että eroamisvapauden kieltäminen nykyhetkellä on loputon teoreettinen valhe ja käytännössä se on sortavien kansakuntien shovinistien palvelemista.

„Korostamme”, kirjoittaa P. Kijevski esittämäämme kohtaan liittyvässä huomautuksessa, „että kannatamme täydellisesti vaatimusta, joka suuntautuu „väkivaltaisia aluevaltauksia vastaan”...”

Kirjoittaja ei ole äännähtänytkään vastatakseen siihen täysin selvään lausumaamme, että tuollainen „vaatimus” on samaa kuin itsemääräämisoikeuden tunnustaminen, että „aluevaltaus”-käsitettä ei voida määritellä oikein, ottamatta sen lähtökohdaksi itsemääräämisoikeutta! Hän nähtävästi luulee, että väittelyssä on tarpeellista väitteiden ja vaatimusten asettaminen, muttei niiden todistaminen!

„...Yleensä monet vaatimukset”, jatkaa hän, „jotka suuntaavat proletariaatin tietoisuuden imperialismia vastaan, me hyväksymme täydellisesti *negatiivisessa* sanamuodossaan, kun taas vastaavien *positiivisten* sanamuotojen löytäminen on kerrassaan mahdotonta, jos pysytään olemassaolevan järjestelmän maaperällä. Sotaa vastaan, mutta ei demokraattisen rauhan puolesta”...

Tuo on ensimmäisestä sanasta viimeiseen asti väärin. Kirjoittaja on lukenut päätöslauselmamme „pasifismi ja rauhan tunnus” (kirjanen „Sosialismi ja sota”, ss. 44—45*) ja näyttää jopa hyväksyneenkin sen, muttei ole sitä ilmeisesti ymmärtänyt. Me olemme demokraattisen rauhan *puolesta*, mutta varoitamme työläisiä vain siitä petoksesta, että se on muka mahdollinen nykyisten, porvarillisten hallitusten aikana „ilman useita vallankumouksia”, kuten sanotaan päätöslauselmassa. Olemme sanoneet työläisten pettämiseksi „abstraktista” rauhan saarnaamista, t.s. seläistä saarnaamista, kun *ei* välitetä sotivien maiden *nykyisten* hallitusten todellisesta luokkaluonteesta, tarkemmin: imperialistisesta luonteesta. Me sanoimme selvästi „Sotsial-Demokrat” lehdessä (№ 47) teeseissä, että meidän puolueemme, jos vallankumous nostaisi sen valtaan jo nykyisen sodan aikana, ehdottaisi viivyttelämättä demokraattista rauhaa kaikille sotiville maille**.

* Ks. Teokset, 21. osa, ss. 149—150. Toim.

** Ks. Teokset, 21. osa, s. 400. Toim.

P. Kijevski sen sijaan, vakuutellessaan itselleen ja muille, että hän vastustaa „vain” itsemääräämisoikeutta, muttei suinkaan yleensä demokratiaa, on tullut sanoneeksi, että me „emme ole demokraattisen rauhan puolesta”. No eikö tuo ole hassua?

On tarpeetonta pysähtyä tarkastelemaan P. Kijevskin jokaista seuraavaa esimerkkiä, sillä ei kannata haaskata tilaa sellaisten yhtä naiivien loogisten virheiden kumoamiseen, jotka hymyilyttävät jokaista lukijaa. Sosialidemokratialla ei ole eikä voikaan olla ainoatakaan „negatiivista” tunnusta, jonka tarkoituksena olisi vain „suunnata proletariaatin tietoisuus imperialismia vastaan” antamalla samalla positiivista vastausta siihen, *miten* sosialidemokratia ratkaisee vastaavan kysymyksen, kun se itse tulee valtaan. „Negatiivinen” tunnus, johon ei liity tietty positiivinen ratkaisu, ei „suuntaa”, vaan tylsistää tietoisuutta, sillä sellainen tunnus on aivan tyhjä, se on pelkkä huudahdus, sisällyksetön mahtipontinen lauselmä.

P. Kijevskille on jäänyt epäselväksi, mikä ero on tunnus-ten välillä, joissa suhtaudutaan „negatiivisesti” eli tuomitsevasti *poliittisiin* onnettomuuksiin ja *taloudellisiin* onnettomuuksiin. Tämä ero on siinä, että tietyt taloudelliset onnettomuudet ovat yleensä ominaisia kapitalismille, olkoot sen poliittiset päälysrakennukset millaisia tahansa, ja että taloudellisesti *on mahdotonta* tehdä loppua noista onnettomuuksista tekemättä loppua kapitalismista, ja sellaisesta lopunteosta ei voida esittää ainoatakaan esimerkkiä. Poliittiset onnettomuudet sitä vastoin ovat sitä, että poiketaan demokratismista, joka taloudelliselta kannalta katsoen on täysin mahdollinen „olemassaolevan järjestelmän maa-perällä”, t.s. kapitalismin vallitessa, ja jota poikkeustapauksissa toteutetaan sen oloissa, yhdessä valtiossa joltain yhdeltä osaltaan, toisessa toiselta. Kirjoittaja ei ole taaskaan ymmärtänyt nimenomaan yleisiä, niitä edellytyksiä, joiden vallitessa demokratia on yleensä toteutettavissa!

Samoin on laita avioerokysymyksessä. Muistutamme lukijan mieleen, että väiteltäessä *kansallisuuskysymyksestä* tähän kysymykseen kajosi ensimmäisenä Rosa Luxemburg. Hän esitti sen oikean mielipiteen, että puolustessamme valtion (alueen tai maakunnan y.m.s.) sisäistä autonomiaa meidän tulee sentralismia kannattavina sosialidemokraatteina vaatia, että yleisvaltakunnallinen valta, yleisvaltakun-

nallinen parlamentti ratkaisee tärkeimmät valtiolliset kysymykset, joihin kuuluu *avioeroa* koskeva lainsäädäntö. Avioero on esimerkki, joka osoittaa havainnollisesti, ettei voida olla demokraatti eikä sosialisti, ellei vaadita heti täyttä avioerovapautta, sillä tämän vapauden puuttuminen on sorretun sukupuolen, naisen, rajatonta sortamista, vaikkei suinkaan liene vaikeaa älytä, että aviomiehestä eroamisvapauden tunnustaminen ei ole eroamis~~kehotus~~ kaikille vaimoille!

P. Kijevski „väittää vastaan”:

„Miltä tuo oikeus” (avioero-oikeus) „näyttäisi, jos *niissä* tapauksissa” (kun vaimo *tahtoo* erota miehestään) „vaimo *ei* voisi sitä käyttää? Tai jos sen käyttäminen riippuisi *kolmansien* henkilöiden tahdosta tai, mikä olisi vieläkin parempaa, vaimon „kättä” tavoittelevien tahdosta? Rupeisimmeko me vaatimaan *tuollaisen* oikeuden julistamista? Emme tietenkään!”

Tämä vastaväite osoittaa, ettei lainkaan ymmärretä *yleensä* demokratian ja kapitalismin välistä suhdetta. Sellaiset olot, jolloin sorrettujen luokkien on mahdotonta „käyttää” demokraattisia vapauksiaan, ovat kapitalismin vallitessa tavanomaisia, ne eivät ole mitään yksityistapauksia, vaan tyypillinen ilmiö. Kapitalismin vallitessa avioero-oikeus jää useimmissa tapauksissa käyttämättä, sillä sorrettu sukupuoli on taloudellisesti poljetussa asemassa, sillä kapitalismin vallitessa, olkoon demokratia millaista tahansa, nainen pysyy „kotiorjana”, makuukamariin, lastenhuoneeseen ja keittiöön teljettynä orjana. Oikeus valita „omia” kansantuomareita, virkamiehiä, opettajia, valamiehiä j.n.e. jää niin ikään kapitalismin vallitessa useimmissa tapauksissa käyttämättä juuri siksi, että työläiset ja talonpojat ovat taloudellisesti sorrettuja. Sama koskee demokraattista tasavaltaa: ohjelmamme „julistaa” sen „kansan itsevaltiudeksi”, joskin kaikki sosialidemokraatit tietävät vallan hyvin, että kapitalismin vallitessa demokraattisinkin tasavalta johtaa vain siihen, että porvaristo lahjoo virkamiehet ja pörssi tekee liiton hallituksen kanssa.

Vain sellaiset henkilöt, jotka eivät kykene lainkaan ajattelemaan tai jotka eivät lainkaan tunne marxilaisuutta, tekevät tästä johtopäätöksen: siis tasavallalla ei ole mitään virkaa, avioerolla ei ole mitään virkaa, demokratialla ei ole mitään virkaa, kansakuntien itsemääräämisoikeudella ei ole

mitään virkaa! Mutta marxilaiset tietävät, että demokratia *ei* poista luokkasortoa, vaan tekee luokkataistelun vain selvemmäksi, laajemmaksi, avoimemmaksi, kärkevämmäksi; sitä juuri tarvitaan. Mitä täydellisempi on avioero-vapaus, sitä selvempää on naiselle, että hänen „kotiorjuuteensa” on syynä kapitalismi eikä oikeudettomuus. Mitä demokraattisempi on valtiojärjestelmä, sitä selvempää on työläisille, että pahan juurena on kapitalismi eikä oikeudettomuus. Mitä täydellisempi on kansallinen tasa-arvoisuus (se *ei ole* täydellistä ilman eroamisvapautta), sitä selvempää on sorretun kansakunnan työläisille, että syy on kapitalismissa eikä oikeudettomuudessa. Ja niin edelleen.

Vielä ja vielä kerran: on epämukavaa märehtiä marxilaisuuden aakkosia, mutta minkäs teet, kun P. Kijevski ei tunne niitä?

P. Kijevski järkeilee avioerosta samaan tapaan kuin siitä järkeili — muistaakseni Pariisin „Golosissa”²⁴ — eräs OK:n²⁵ ulkomaisista sihteereistä, Semkovski. Tosin tämä sanoi, ettei avioero-vapaus ole kaikkien vaimojen kehottamista eroamaan miehestään, mutta jos vaimolle todistetaan, että muut miehet ovat parempia kuin teidän, rouva, niin asia on viime kädessä sama!!

Järkeillessään tähän tapaan Semkovski unohti, ettei omituisuus ole sosialistin ja demokraatin velvollisuuksien loukkaamista. Jos Semkovski olisi ruvennut vakuuttamaan jollekin vaimolle, että kaikki miehet ovat parempia kuin tämän mies, niin kukaan ei olisi pitänyt sitä rikkomuksena demokraatin velvollisuuksia vastaan; korkeintaan olisi ehkä sanottu: ainahan suuressa puolueessa on myös varsin omituisia ihmisiä! Mutta jos Semkovskin päähän olisi pälkähtänyt puolustaa ja sanoa demokraatiksi miestä, joka kieltää avioero-oikeuden, vetoaa esim. oikeuteen tai poliisiin tai kirkkoon hänestä eroavaa vaimoa vastaan, niin olemme varmoja siitä, että *jopa* useimmat Semkovskin kollegoistakin ulkomaisessa sihteeristössä, vaikka he ovatkin kehnonpuoleisia sosialisteja, olisivat kieltäytyneet olemasta samaa mieltä Semkovskin kanssa!

Sekä Semkovski että P. Kijevski ovat „jutunneet” avioerosta, osoittaneet, etteivät he ymmärrä kysymystä, ja kiertäneet asian olemuksen: avioero-oikeus — niin kuin poikkeuksetta *kaikki* muutkin demokraattiset oikeudet — on kapitalismin oloissa vaikeasti toteutettavissa, se on ehdolli-

nen, rajoitettu, vain muodollinen, mutta silti kukaan kunnan sosialidemokraatti ei voi pitää sosialisteina eikä edes demokraatteina niitä, jotka kieltävät tuon oikeuden. Mutta juuri siinä on asian ydin. *Koko* „demokratia” on sitä, että julistetaan ja toteutetaan sellaisia „oikeuksia”, joiden toteuttaminen on varsin vähäistä ja varsin ehdollista kapitalismin vallitessa, mutta sosialismi on *mahdotonta* ilman tuota julistamista, ilman taistelua viivyttelemättä ja heti myönnettävien oikeuksien puolesta, ilman joukkojen kasvattamista tuon taistelun hengessä.

Kun P. Kijevski ei käsittänyt tätä, hän sivuutti artikkelissaan myös pääkysymyksen, joka kuuluu hänen erikoisteesmaansa, nimittäin kysymyksen: *kuinka* me sosialidemokraatit hävitämme kansallisuussorron? P. Kijevski rajoittui puhumaan siitä, miten maailma „valellaan verellä” j.n.e. (tämä on kerrassaan asiaan kuulumatonta). Lopputuloksesta oli oikeastaan vain se, että sosialistinen vallankumous ratkaisee kaiken! Eli, kuten P. Kijevskin mielipiteiden kannattajat väliin sanovat: itsemäärääminen on kapitalismin vallitessa mahdotonta, sosialismin vallitessa tarpeetonta.

Tuo on teoreettiselta kannalta typerä ja käytännöllisen politiikan kannalta shovinistinen mielipide. Tuo mielipide osoittaa, ettei ymmärretä demokratian merkitystä. Ilman demokratiaa sosialismi on mahdotonta kahdessa suhteessa: (1) proletariaatti ei voi suorittaa sosialistista vallankumousta, ellei se valmistaudu siihen taistelemalla demokratian puolesta; (2) voittanut sosialismi ei voi säilyttää voittoaan eikä johtaa ihmiskuntaa siihen, että valtio kuolee, ellei pystytetä täydellistä demokratiaa. Kun siis sanotaan: itsemäärääminen on sosialismin vallitessa tarpeetonta, niin se on samanlaista pötyä, samanlaista avutonta sekasotkua kuin jos joku sanoisi: demokratia on sosialismin vallitessa tarpeetonta.

Itsemäärääminen *ei ole sen mahdottomampaa* kapitalismin vallitessa eikä *sen tarpeettomampaa* sosialismin vallitessa kuin demokratia yleensä.

Taludellinen mullistus luo tarpeelliset edellytykset *kaikkinaisen* poliittisen sorron hävittämiseksi. Juuri siksi on epäloogillista ja virheellistä rajoittua viittaamaan taloudelliseen mullistukseen, kun kysymys on asetettu näin: *kuinka* tehdään loppu kansallisesta sorrosta? Siitä ei voida tehdä loppua ilman taloudellista mullistusta. Eittämättä.

Mutta jos *rajoitutaan* tähän, niin silloin joudutaan naurettavaan ja surkeaan imperialistiseen „ekonomismiin”.

On saatettava voimaan kansallinen *tasa-arvoisuus*; julistettava, määriteltävä ja annettava samanlaiset „oikeudet” kaikille kansakunnille. Tästä ovat *kaikki* samaa mieltä, paitsi ehken P. Kijevski yksin. Mutta juuri silloin herää kysymys, jota kierretään: eikö se ole tasa-arvoisuuden kieltämistä, jos kielletään *oikeus* omaan kansalliseen valtioon?

On tietysti. Ja johdonmukainen, *se on* sosialistinen demokratia julistaa, määrittelee ja antaa tuon oikeuden, jonka puuttuessa ei ole olemassa tietä kansakuntien täydelliseen vapaaehtoiseen lähentymiseen ja yhteenliittymiseen.

7. YHTEENVETO. ALEKSINSKIN MENETELMIÄ

Emme ole eritelleet läheskään kaikkia P. Kijevskin ajatelmia. Niiden *kaikkien* erittelemiseksi pitäisi kirjoittaa viisi kertaa pitempi artikkeli kuin tämä, sillä yksikään hänen päätelmistään ei ole oikea. Vain yksi hänen huomautuksensa, jossa esitetään numerotietoja pankeista, on *oikea* — mikäli numeroissa ei ole virhettä. Kaikki muu on jokin mahdoton rykelmä sekasotkua, jota on höyستetty sentapaisilla lauseparsilla kuin „seipään iskeminen värisevään ruumiiseen”, „voittavia sankareita emme aio ainoastaan tuomita, vaan myös rangaista kuolemalla ja kadotuksella”, „uusi maailma on syntyvä mitä ankarimmissa kouristuksissa”, „kysymys ei tule olemaan asetuksista, ei oikeuksista eikä kansojen vapauden julistamisesta, vaan todella vapaiden suhteiden solmimisesta, vuosisataisen orjuuden murskaamisesta, yleensä sosiaalisen sarron ja muun muassa kansallisen sarron hävittämisestä” j.n.e. j.n.e.

Nämä lauseparret verhoavat ja kuvastavat kahta „seikkaa”: ensiksi, niiden pohjana on *imperialistisen ekonomismin* „aate”; tuo ekonomismi on yhtä rujo marxilaisuuden irvikuva, yhtä täydellistä ymmärtämättömyyttä siinä suhteessa, mikä on sosialismin suhde demokratiaan, kuin oli vuosien 1894—1902 surullisenkuuluista „ekonomismi”.

Toiseksi, näemme ilmiselvästi, että näissä lauseparsissa kerrataan Aleksinskin menetelmiä, mihin täytyy puuttua erikseen, sillä P. Kijevski on kirjoittanut artikkelinsa aivan erikoisen pykälän (II luku, § e: „Juutalaisten erikois-asema”) *yksinomaan* näitä menetelmiä käyttäen.

Kerran ennen, jo Lontoon edustajakokouksessa 1907 bolshevikit loittonivat Aleksinskista, kun hän vastaukseksi teoreettisiin todisteisiin otti agitaattorin asennon ja huuteli täysin asiaan kuulumattomia kaikuvia lauseparsia kaikenlaista riistoa ja sortoa vastaan. „No tuo on jo vikisemistä”, sanoivat edustajamme silloin. Eikä „vikiseminen” johtanut Aleksinskia hyvään.

Nyt näemme P. Kijevskin „vikisevän” aivan samalla tavalla. Tietämättä, mitä vastaisi moniin teeseissä esitettyihin teoreettisiin kysymyksiin ja näkökohtiin, hän ottaa agitaattorin asennon ja alkaa huudella lauseparsia juutalaisten sorrosta, vaikka jokaiselle, ken kykenee vähänkin ajattelemaan, on selvää, ettei juutalaiskysymyksellä yleensä eikä P. Kijevskin „huudahduksilla” ole kerrassaan mitään yhteyttä aiheeseen.

Aleksinskin menetelmät eivät johda hyvään.

Kirjoitettu elo—lokakuussa 1916

Julkaistu ensi kerran v. 1924

„Zvezda” alkakauslehden

1. ja 2. numerossa

Allekirjoitus: V. Lenin

*Julkaistaan käsikirjoituksesta,
joka on tarkistettu Leninin korjaaman
konekirjoitetun kopton mukaan*